

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

ADRES VOOR REDACTIE EN ABONNEMENTEN:
Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag
Telefoon 14519, Postgiro 14574

Opgericht 21 Maart 1900
door Kolonel
G. E. V. L. VAN ZUYLEN

ADRES VOOR ADVERTENTIËN:
N.V. Drukkerij Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag
Telefoon 11987 en 11988, Postgiro 17280

Wvd. Vertegenwoordiger in N.-L. Mr. M. J. A. Oostwoud-
Wijdenes, Pres. Landr., Tandjong Balei (Sumatra's Oostk.).

„Het Koloniaal belang is
een algemeen
Nederlandsch belang”

BIJ CORRESPONDENTIE DEN NAAM VAN HET BLAD
TE VERMELDEN

DIT BLAD LIGT TER RAADPLEGING EN LEZING OP DE LEESTAFELS DER OOST- EN WEST-INDISCHE MAILBOOTEN EN DER
VOORNAAMSTE SOCIETEITEN, HOTELS, CAFE'S EN LEESINRICHTINGEN, ZOOWEL HIER TE LANDE ALS IN OOST- EN WEST-INDIE

Brunswick Panatropes-Radiolas-Records

Directeur: J. PHILIP KRUSEMAN, Noordeinde 91, Den Haag, Tel. 14400

aanbevelende Amerik. Phonograaf, de eenige machine, die ALLE (ook Edison en Pathé) platen met denzelfden weergever
speelt. Op Brunswick Platen de beste Amerik. Bands en wereldartisten (o.a. Willem Mengelberg)

U eens luisteren in onze gehoorzaal? Onze sedert 15 jaren in Indië bekende Firma waarborgt courante behandeling.

HOUD: De „Witte Kruis Kolonie” te Salatiga. Een
verzoek om steun. — Oost is Oost en West is West,
door W. R. Menkman. — Feuilleton. Het garnizoens-
leven van een jaar of dertig geleden. — Een boek
over inlandsche vergiften, door Joh. F. Snelleman. —
Week tot Week. — Kunst, Kunstnijverheid en
ontwikkeling. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen: I. Uit
Europ. Pers. II. Uit de Inheemsche Pers. — Oost-
West-Ind. Literatuur-Overzicht. — Suriname. —
Curaçao. — Uit den Verre Vreemde. — Ingezonden.
Brieven der Afdeelingen: Nijmegen. — Mededeel-
ingen: I. Van de Redactie, II. Van het Inform.-Bur.
Mutatiestaat van 26 April tot 3 Mei.

„Witte Kruis Kolonie” te Salatiga.

Een verzoek om steun.

Men kort viert de bekende inrichting van het
echtpaar v. Emmerik (de heer v. Emmerik is, zoo-
als bekend is, overleden) haar 25-jarig jubileum.
De vrouw v. E. zond ons een korte opsomming over
haar en haar echtgenoot in die jaren hebben
geleefd, met verzoek het op te willen nemen. Aan dit
verzoek voldoen wij gaarne, want de arbeid van het
echtpaar is ons bijzonder sympathiek! In een
verzoekend schrijven vermeldt zij, dat de ko-
lonie ter gelegenheid van het jubileum gaarne
in ontvangst zou willen nemen, want
gebrek aan veel: een nieuw ziekenhuis,
betere keuken, betere woonhuizen enz.
die verpleegden zijn dringend nodig. Wij doen
hier beroep op onze vele lezers om door een bij-
drage aan het Secretariaat der Vereeniging, Heul-
straat 17, den Haag, die wij in ons blad zullen ver-
melden, het werk te steunen, opdat het 25-jarig
jubileum een „echt” feest zal worden!

Witte Kruis Kolonie bij Salatiga.
Zilveren Jubileum.

14 Mei 1902. 14 Mei 1927.

Op 14 Mei 1902 vestigde het echtpaar van Em-
merik zich met een aantal arme, uitgeputte, ellen-
lange inlanders op de helling van den Merbaboe,
naby Salatiga en Getapan, het plekje, dat nu
bekend is onder den naam van Witte Kruis-
kolonie.
Hier heerschte, ten gevolge van misoogsten en een
tyfus-epidemie, hongersnood in Midden-Java.
In het stadje Salatiga werd de toestand ondrage-
baar, doordat de uitgehongerde menschen uit de om-
geving zich daarheen begaven, om eten te zoeken.
Eenige heeren werd er een Comité gevormd,

PASSAGE FOTOHANDEL R. A. LAPPÖHN

DEN HAAG - PASSAGE 41-43
TELEFOON 16462 5149

TE SCHEVENINGEN - PALACESTRAAT 8

Groote Sorteering
TROPENCAMERA'S
tegen billijke prijzen
en gratis blijvend
— onderricht —

ONTWIKKELEN en AFDRUKKEN IN
24 UUR IN PRIMA UITVOERING

om tijdelijk hulp te verleen. Vanaf November
1901 tot 14 Mei 1902 werd er op het erf van het
woonhuis van het echtpaar van Emmerik aan
eenige honderden noodlijdenden elken dag voedsel
uitgedeeld.

Toen het echter bleek, dat blijvende hulp drin-
gend noodig was, rijpte een lang gekoesterde
wensch van den Heer en Mevrouw van E. om een
kolonie voor arme Inlanders op te richten.

Gedurende den loop der jaren kwamen er telkens
en telkens nieuwelingen zich aanmelden of werden
er hulpbehoefigen ter opname gezonden.

Vanaf het begin was het hun leuze: „die niet
werkt, zal ook niet eten”. Om werk te verschaffen
werd er onmiddellijk aan den landbouw begonnen.
Later kwam er een melkerij, smederij, timmerij en
cocosmatvlechterij bij. Voor de meer ontwikkelde
meisjes en vrouwen werd er later met klos-kant en
macramé begonnen en nog later kwam er een
weverij.

In de allereerste dagen werden de kinderen ver-
zameld om te leeren lezen en schrijven. De kolonie-
school (gelijk aan een standaard-school), de school
voor groote, achterlijke meisjes en het Fröbel-
schooltje tellen nu een groot aantal leerlingen, op
een paar na allen kinderen van de kolonie, die niet
alleen schoolonderwijs genieten, maar ook leeren
werken. Ultimo 1926 waren er 686 verpleegden, w.o.
381 kinderen en 93 jongelingen en jonge meisjes.
Er zijn ouden van dagen, zwakken, blinden, kreupel-
len, doofstommen, zwakzinnigen, toevallijders, we-
duwen en weezen.

Gedurende het jaar 1926 werden er niet minder
dan 231 personen opgenomen en 15 kindertjes ge-
boren. Om verschillende redenen verlieten er 189
de kolonie. Sommigen gingen naar hun eigen desa
terug, anderen in betrekking en mogelijk nog eeni-
gen naar andere inrichtingen, terwijl een aantal
kleine boefjes de preferentie gaven aan het bedelen
en stelen op de markten boven het leeren en werken.

P. v. d. BRUL — VEENESTRAAT 15 — Den Haag

Groote sorteering HEEREN-,
JONGENS- en KINDERKLEEDING

Spec. Afdeeling v. KLEEDING NAAR MAAT
SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN 5424

Hoogere Burgerschool

5-jarige Cursus
(m. voorbereidingsklassen)

Instituut „Wullings”
VOORSCHOTEN

In verband met het Koninklijk Besluit van
13 Nov. 1923 is de afd. H.B.S. in Sept. 1924 na
een gemeenschappelijke 1ste, 2de en 3de klasse
gesplitst in TWEE AFDEELINGEN:

a. Wis- en Natuurkundige afdeeling
b. Litterair-Economische afdeeling

Kost- en Schoolgeld f 1800.- t. f 2000.-

Tot heden slaagden:

276 leerlingen voor EIND-EX. H.B.S.
5-jar. C. (Wis- en Natuurk. Afd.)

In Juli 1924 24 leerlingen (van de 24) voor
Eind-Ex. H.B.S. 5-jar. curs. (Wis- en Nat. afd.)

In Juli 1925 21 leerlingen (van de 23) voor
Eind-Ex. H.B.S. 5-jar. curs. (Wis- en Nat. afd.)

In Juli 1926 23 leerlingen (van de 27) voor
Eind-Ex. H.B.S. 5-jar. curs. (Wis- en Nat. afd.)

In Juli 1926 7 leerlingen (van de 8) voor
Eind-Ex. H.B.S. 5-jar. curs. (Litt.-Econ. afd.)

Bij de instelling van het School-Eindexamen
werd het Instituut „Wullings” in 1921 aange-
wezen als een H.B.S. met 5-jarigen cursus over-
eenkomstig artikel 45-tredecies der Middelbaar-
Onderwijswet.

Voorschoten, Juli 1926.

De Directeur: H. WULLINGS.

RADIO ONTVANG-INSTALLATIES

worden tegenwoordig in een zoo groote verscheidenheid en soorten aangeboden en gemaakt, dat het een leek vrijwel onmogelijk is te besluiten, welk toestel men zal kiezen. De door ons gefabriceerde toestellen voldoen aan zeer hooge eischen en wij geven een **onbepaalde garantie** op elk toestel wat constructiefouten betreft. Mocht U een toestel wenschen aan te schaffen laat U ons dit dan even weten, en wij zullen U **vrijblijvend** zonder eenige verplichting offerte maken alsmede demonstreeren.

FABRIEK EN LABORATORIUM VOOR RADIO TECHNISCH ONDERZOEK

Alexanderlaan 25 5301
Hilversum - Tel. Int. 1630
Directie: BONTEKOE IRVING

RECHTSKUNDIGE BUREAUX VAN DER GEER

ADVIES- EN ADMINISTRATIE-BUREAU
WITTE DE WITHSTRAAT 79 - DEN HAAG - TEL. 34325

INFORMATIES - BELASTINGZAKEN
REQUESTEN - HUURCONTRACTEN
RECHERCHEZAKEN - ECHTSCHEIDINGEN
VERDEDIGING IN ALLE STRAFZAKEN
Behandeling van alle RECHTZAKEN door geheel Nederland
Relaties door geheel Europa en Ned. Indië
Onze Bureaux tellen onder hare cliënten de grootste zaken van Den Haag
ADVIES f 1.- Contrôle toegestaan ADVIES f 1.-

BREEKT MET DE OUDE SLEUR VERWARMT MET

VRAAGT VASTRECHT-TARIEF

INLICHTINGEN GEM. GASBEDRIJF
KAZERNESTRAAT 44 DEN HAAG

UW INTERIEUR

A. SCHRÖDER & Co.

GROENMARKT 25-26-28

's-Gravenhage - TELEFOON 16173

WOLLEN EN KATOENEN ZOMERDEKENS

IJZEREN EN KOPEREN LEDEKANTEN

IN ALLE MATEN
EN MODELLEN

LIFT-2e ETAGE

LIFT-2e ETAGE

BRIEVEN en stukken, de afdeeling Advertenties betreffende, uitsluitend te adresseeren: Administratie Koloniaal Weekblad, Nobelstraat 20, Den Haag. Dus NIET enkel Drukkerij Ten Hagen.

NAAR KANTOOR

Wij leiden U op en zorgen voor plaatsing in goede betrekkingen
Prospectus gratis.

SCHOEVEERS

STENO-DACTYLO INSTITUUT
Stadhouderspl. 3 Noordeinde 13
DEN HAAG DELFT

Oost is Oost en West is West

door

W. R. MENKMAN.

In den West-Indischen Gids van April d.j. wijdt Mr. F. G. Schalkwijk, oud-Rechter in Curaçao en Suriname, eenige beschouwingen aan „Keuze en „opleiding van naar West-Indië uit te zenden Rech- „terlijke en Bestuursambtenaren.”

Dit opstel bevat veel dat ook hem, die als „particulier sadja” in de West vertoefde, groot belang moet inboezemen en het moge nuttig worden geacht aangaande het door Mr. Schalkwijk behandelde onderwerp ook de meening te vernemen van iemand die gedurende een veeljarig verblijf in de beide West-Indische gebiedsdeelen buiten het ambtelijke de gelegenheid had menschen en toestanden aldaar te leeren kennen en talrijke ambtenaren zag komen en gaan.

Voor zoover Mr. S. een klaagzang zingt over verloren illusies zal hij snaren hebben doen medetrillen in het gemoed van andere Westindische oud-gasten, maar niet alleen bij oud-Westindische ambtenaren.

Groote dingen zijn er nu eenmaal in de West niet te beleven, niet voor ambtenaren en ook niet voor particulieren, en schitterende carrières zijn aldaar — of waren althans aldaar — voor geen van beide categorieën weggelegd. Het succes is nu eenmaal niet uitsluitend afhankelijk van den persoon, maar ook van het milieu waarin hij werkt.

Daarmede is evenwel niet gezegd dat een werkring in de West steeds op een teleurstelling moet uitloopen en bij iedere beëindigde Westindische loopbaan een verloren Hollandsche reputatie meer zou vallen te boeken.

Zeker, wie, zooals Mr. S. het voorstelt, met pioniers-neigingen naar onze West trekt en, zonder van Land und Leute daarginds ooit veel te hebben vernomen, meent dat er ook in dat deel van tropisch Nederland wat groots kan worden verricht, hij zal spoedig een illusie zien verdwijnen, maar daar staat tegenover dat althans in Suriname vele carrières wel degelijk bevredigend zijn verlopen en beëindigd. Wanneer van Curaçao niet hetzelfde kan worden gezegd, dan moge bedacht worden dat in laatstgenoemd gewest tot zeer kort geleden het Hollandsche element veel minder sterk was dan in Suriname.

Ieder wiens Westindische ervaringen ten minste een twintigtal jaren geleden aanvingen, zou de namen kunnen opnoemen van een reeks van Hollanders, die eenmaal in Paramaribo geland zijnde, Suriname als tweede vaderland adopteerden, er bleven en een gezin vormden, of hun gezin zagen vermeerderen, en hetzij van stonde afaan een positie van aanzien bekleedden, dan wel in den loop der

jaren zich die verwierven. Van velen hunner gezegd worden, dat hun leven daarginds in de pen een interessanter verloop had dan zij, men- lijkerwijze gesproken, hadden kunnen verwachten wanneer zij in het oude moederland waren ge- ven.

Het klimaat in de West — en dit geldt voor bewoonde deel van Suriname zoowel als voor raçao — valt slechts te roemen; het leven was vroeger, ook voor wie een zekeren stand hadden te houden, betrekkelijk goedkoop en althans te ramaribo was de onderwijs-gelegenheid goed.

Dat een Hollandsch gezin niet „wennen” kwam in Suriname al heel weinig voor; in te- deel, de meeste Europeanen voelden het als merkwaardigheid dat zij zich in deze echt tropische Hollandsche omgeving zoo spoedig thuis voel- den. Curaçao was altijd anders.

Het contingent Hollanders was er, ook in ambtelijke, maar klein en het inheemsche element van ander gehalte en andere mentaliteit; de samenleving werd en wordt er nog steeds be- door tegenstellingen, welke in Suriname nooit staan hebben of al veel vroeger zijn ver- Door geografische en historische factoren heeft Suriname meer een Hollandsch-Engelsch kolonia- karakter, Curaçao, of althans de Benedenwind- Eilanden, meer een Latijnsch-Amerikaansch.

In beide gewesten evenwel zal nog steeds Europeaan de nadeelen voelen van het leven kleine plaatsen, aardrijkskundig natuurlijk veel meer geïsoleerd dan in de moederland- provincie-plaatsen, en hij zal er tegenstellingen treffen welke hem van huis uit vreemd waren, daartegenover zal hij moeilijk kunnen ont- aan de bekoring van het uitheemsche, het tropie- en het internationale dat daar aan de overzijde den Atlantischen Oceaan, betrekkelijk zoo dicht leven en werken toch veel interessanter maakt dat van vele thuisblijvers.

Intusschen evenwel is in verschillende opzich- ook voor onze West een nieuwe tijd aangebr- De belangrijke waardevermindering van het heeft zich ook daar laten gevoelen, de tracte- ten der ambtenaren zijn in het algemeen niet hoogd in dezelfde mate als het leven duurder geworden, een periode van bezuiniging en ver- ring is doorgemaakt moeten worden in gewo- waar soberheid reeds in zoovele opzichten de staande toestand was, het onderwijs is er op vooruitgegaan en in Curaçao is, althans op hoofddeiland, een betrekkelijke woningnood staan welke het weinig minder dan mis- maakt om Europeesche gezinnen onvoorbe- daarheen te laten vertrekken.

Curaçao is plotseling economisch sterk ge- gegaan, waardoor het ambtelijke element tieel, en misschien ook sociaal, nog meer in verdrinking is gekomen, Suriname daarentegen

Feuilleton.

Herinneringen van een oud-Ind. officier.

V.

Het garnizoensleven van een jaar of dertig geleden.

Na te Magelang in het Hotel Loze aan de aloon- aloon te zijn afgestapt en me aldaar te hebben ver- frischt, wilde ik doorgaan naar Temanggoeng, waar mijn broer, dien ik in een jaar of vier niet had gezien, aspirant-controleur was.

Zooals hij had geschreven, was dat plaatsje twee uur van Magelang verwijderd, hetgeen ik met mijn Hollandsche begrippen had opgevat als twee uur loopen. Dat kon dus wel in een sadotje, dacht ik. Na den hoteljongen er een te hebben laten roepen, stapte ik er in en zei: „Pergi Temanggoeng.” „Tida bisa, toean.” „2) was het antwoord, hetgeen mij slechts met nadruk deed herhalen: „Pergi Temanggoeng”, waarop wederom het antwoord volgde: „Tida bisa, toean”, ditmaal aangevuld door een nadere uitlegging, waarvan ik niet veel begreep. Terwijl we daar zoo stonden, kwam een dame, die in de voorgalerij van een der logeerkamers was ge- zeten, naar mij toe en vroeg, of ik niet mijnheer L. was. Op mijn bevestigend antwoord, noemde zij

1) Ga naar Temanggoeng.
2) Dat kan niet, mijnheer.

haar naam, die mij niet onbekend was, aange- mijn broer veel over die familie, die nog al een- Temanggoeng logeerde, had geschreven. Zij telde mij daarop, dat hij net in Magelang was weest en had gehoopt mij daar nog te ontmo- maar den vorigen dag voor dringende dienst- gelegenheden naar T. had moeten terugke- waarbij hij haar had gevraagd om, als ik kw- mij zooveel mogelijk behulpzaam te zijn. vorigen dag had zij al een verkeerde voor mij gesproken, maar nu begreep zij wel, dat die- dige luitenant, die met een sadotje met één uur naar Temanggoeng wilde gaan, de bewuste was zijn. Daarop legde zij mij uit, dat die plaats- uur rijden met een reiswagen van Magelang verwijderd en dat er in den weg verschil- steile hellingen waren, waartegen één paard je in een rijtuigje kon optrekken. Ik deed dus om niet in één dag heen en weer te gaan, maar ginds te overnachten. Nu hadden de officieren tijds recht op zeven reisdagen, waarvan ik slechts enkele had verbruikt. De vraag was nu men, eenmaal op de plaats van bestemming komen, van de overblijvende reisdagen mocht bruik maken, zonder zich te melden. Mevrouw verwees mij daarop naar den adjudant van kolonel, die in hetzelfde hotel woonde en die mededeelde, dat zulks mocht.

Alle Indische hotels hadden vroeger tevens rijtuigverhuurderij. De reiswagen kwam dus ge- dig voor en zoo vertrok ik naar het mooi gele- bergstadje, waar de geheele Europeesche bevol- uit niet veel meer bestond dan de assistent-

DANSINSTITUUT „HENRI”

EX-DANSEUR HOTEL DES INDES

ARCHIMEDESSTRAAT 64 DEN HAAG TEL. 37007

EERSTE KLAS INRICHTING VOOR

Modern Dansonderwijs en Maintienlessen volgens Fransche methode
Specialist in CHARLESTON, BLACK BOTTOM, TANGO, enz., enz.

PRIVE EN CLUBLESSEN

5428

per in de put geraakt dan ooit, wat deprimeerd moet werken op allen die daar moeten leven arbeiden.

Het zou daarom zeer wel te verklaren zijn, wanneer de animo om als ambtenaar naar de West gaan nog geringer ware geworden dan zij uit den aard der zaak altijd is geweest, waar Oost-Indië bij vergelijking zooveel meerdere voordeelen en de jongeren dus meer moet aantrekken. De bezwaren tegen de West evenwel welke zich in de laatste tijd hebben opgedaan, of zich sterker gevoelen, zijn of te ondervangen door een wat ander beleid, of zullen van zelf worden verholpen door een normale ontwikkeling der tegenwoordige toestanden.

Mr. Schaalkwijk, in zijn hooger aangehaald artikel werpt echter een vraag op welke beziens moet worden los van die betreffende het meer of min aantrekkelijke van een ambtelijke loopbaan in West. De vraag n.l. of, gegeven de economische toestand van Curaçao en een te verwachten sterke verbetering van het Javaansche element der bevolking van Suriname, het Westindische ambtenaren-corps, zooals dat tot nog toe werd gekozen en geleid, opgewassen zal zijn tegen een zooveel meer bestuurszaak.

Men vraagt zich onwillekeurig af waarom niet, die te verwachten verruiming hoofdzakelijk afkomstige van kwantitatieve aard zal zijn en niet geacht kan worden nog tot in een verre toekomst voldoende menschen-materiaal uit eigen landen te kunnen leveren ter bezetting van die plaatsen in de West-Indië waarop men liefst Europeanen geplaatst ziet.

Mr. S. evenwel bepleit een hervorming waarbij een geschoolde en georganiseerde Oostindische ambtenaren-corps mede voor West-Indië zou worden dienstbaar gemaakt. Eén corps derhalve, waarvoor zowel voor de West als voor de Oost kan worden geput, ongeveer dus met dezelfde gedachte grondslag welke indertijd heeft gegolden toen de West werd de Landmacht in West-Indië te worden tot een onderdeel van het O.-I. Leger. Het die samensmelting, wat het militair element, practisch voor een goed deel een nominale fusie is gebleven, doet hier weinig ter zake, het betoog van Mr. S. hoofdzakelijk betrekking heeft op de rechterlijke, de bestuurs- en de financiële ambtenaren.

De voorbereiding, organisatorisch verband, de promotie-kansen en ten gevolge van dat meer rust en continuïteit in den Westindischen dienst, ziedaar de voordeelen welke Mr. S. denkt als gevolgen van de door hem voorgestane hervorming.

Op die voordeelen zelf valt al direct wel iets af te dingen, met name op dat der rust en continuïteit. Hoe zou die te verkrijgen zijn bij een stelsel

de aspirant-controleur, een paar onderwijzers, kantoorpersoneel en een paar particulieren. Ik er eenige jaren geleden terugkomende als leider van regimentsmanoeuvres, vond ik het veel minder en uitgebreid. Het is nu aan de tram Magelang—Parakan gelegen, een druk centrum van den tabakshandel en eenige aardige villatjes en monumentale gebouwen rijk, o.a. een prachtig van den kapitein-Chinees en een heel mooi den N.-rand van het stadje gelegen vacante voor personeel van de N.-I. Tramweg Maatschappij.

Weg erheen begreep ik wel, dat dit geen reis om in een sadotje met één paard te maken. Men volgde bezoek bleek zulks mij nog duidelijker. Toen ging ik samen met een collega, die om bezuinigen in een deeleman met twee paarden te reizen, maar ook daarmee konden wij de bezuinigen niet halen, zoodat wij herhaaldelijk moesten uitstappen en zelf meedruwen.

Mr. broer woonde in het paviljoen van het eenige in ter plaatse. Dit werd beheerd door een goet hartelijke Indische dame, die echter nog al hoop lag met de Nederlandsche taal en zich niet gaarne anders vertoonde dan in sarong en kebaya. Van schoenen moest zij niets hebben. Zij naar de kerk ging, droeg zij kousen, waaraan kleine zooltjes waren genaaid. Ook had zij nog al aardige begrippen op het gebied van paedagogie. Eens vroeg haar kleinzootje (een wees, die door haar werd opgevoed) haar: „Moeder” (zoo als ik iedereen haar), „mag ik lajangan?” koopt Een vlieger.

dat zou medebrengen dat voor de voorziening in een bepaalde vacature in de West zou gezocht moeten worden naar een daar op dat oogenblik voor in aanmerking komenden ambtenaar in de Oost, die dan toch zeker zou mogen verwachten bij een volgende promotiekans niet in Suriname of Curaçao te zullen worden vergeten.

Van de toch ook in de West zoo noodige bekendheid met land en volk zou naar gevreesd moet worden al heel weinig terecht komen. En de Oost-Indische dienst zou ongetwijfeld lijden onder detacheringen naar de West; men leze maar eens wat een particulier correspondent uit Semarang in de Nieuwe Rotterdamse Courant van 24 April onder den titel „Stroom en Tegenstroom” in het midden brengt aangaande de thans reeds te betreuren roekeloze verspilling van plaatselijke ervaring — door overplaatsingen — in de Oost en de groote moeilijkheden welke de bestuurszaak aldaar thans reeds ondervindt wegens de enorme verscheidenheid van rassen, zeden, talen en economische toestanden.

Ook voor het Oostindische ambtenaren-corps zelf zal allicht het denkbeeld van Mr. S. weinig aantrekkelijks hebben en het is toch om dit corps dat het gaat. Men kiest zich bij ons te lande nu eenmaal niet de loopbaan van koloniaal, maar van Oostindisch ambtenaar; Nederland is ook in dit opzicht met het Britsche Wereldrijk niet te vergelijken. Wie in den aanvang zijner carrière naar West-Indië zou worden gedetacheerd, zou zich over verloren tijd meenen te beklagen te hebben, wien pas op lateren leeftijd naar de West zou worden overgeplaatst, zou dit allicht nog minder aanstaan. Van de zoo noodige belangstelling voor de West en hare problemen zou niet veel terecht komen, ook al had de ambtenaar bij zijn opleiding het een en ander over die problemen te bestudeeren gekregen, om van de gevaren eener voor West-Indië ongunstige, maar toch nimmer geheel te vermijden personen-selectie maar niet te spreken.

Tegenover de voordeelen welke aan Mr. S. voor oogen hebben gestaan, moeten verder eenige zeer belangrijke bezwaren worden in het licht gesteld, als daar zijn de geweldige geografische afstand tusschen Oost- en West-Indië, welke de uitwisseling van ambtenaren wel buitengewoon zou bemoeilijken, en de getalsterkte van het Westindische corps, welke in vergelijking met die van het Oost-Indische wel steeds gering zal blijven en waardoor een amalgamatie practisch weinig succes belooft.

Maar vooral, de afwezigheid van een voldoende aantal punten van overeenkomst tusschen Oost en West, terwijl Suriname en Curaçao onderling ook al zoo verschillend zijn.

Natuurlijk zal het voordeelen hebben wanneer de leiding van het Immigratie-Departement in Suriname geheel of ten deele in handen is van

pen?” Pats, daar kreeg hij een klap om zijn ooren. „Spreek Hollandsch, leelijke jongen.” „Wat is lajangan dan in het Hollandsch, moeder?” „Dat weet ik niet.” „Maar moeder”, vroeg mijn broer, „waarom sla je dien jongen nu, als je zelf niet weet, wat het Hollandsche woord is?” „Och, mijnheer, voor mij komt dat er niet op aan, ik ben een oude vrouw, maar als hij later niet behoorlijk Hollandsch spreekt, dan zeggen ze tegen hem: leelijke sinjo.” Heelemaal ongelijk had zij niet, maar hare paedagogische methode was wel wat hardhandig.

Na een paar aangename dagen in Temanggoeng te hebben doorgebracht en onder meer een bezoek te hebben gebracht aan de nabijgelegen badplaats Pikatin met haar kristalhelder bronwater, keerde ik naar Magelang terug. Nauwelijks weer in het hotel, werd ik aangenaam verrast door het bezek van een kameraad, die een jaar tevoren officier was geworden. Deze stelde mij voor om met hem te gaan samenwonen, hetgeen ik gaarne aannam, aangezien het hotelleven mij nu niet zoo erg aantrekkelijk leek. Mijn huisgenoot was voor de rijst-tafel en het avondeten (destijds at men in Indië nog tweemaal per dag warm eten) in een menage, die bestond uit zes ongetrouwde officieren, waarin ik nu als zevende werd opgenomen. Om de maand was een van ons menagemester; bij hem aan huis werd gegeten. De vijf andere deelnemers woonden naast elkaar over drie huizen verdeeld; wij woonden aanvankelijk een eindje daar vandaan, maar konden kort daarna naar een naast die andere huizen gelegen woning verhuizen.

PORSELEIN, KRISTAL, AARDEWERK, HUISHOUD EN KUNST

Verzending naar Indië, onder garantie van gave overkomst. Verpakking gratis

VERZEKERT UW RIJWIEL

bij de

's-Gravenhaagsche Rijwielverz.-Mij.

Conradkade 56

Den Haag

Premie 3 pCt. der waarde

(Minimum f 3.—)

Aanbevolen voor Leden van „Oost en West” en Repatrieerenden — Tel. 34485

P. DE HAAN - Voorburg-Veur

Stoom-, Wasch- en Strijkinrichting

LOOIERSLAAN 2

TELEFOON: LEIDSCHENDAM 45

HERMAN MIDDENDORP

HET ZWARTE VENSTER

MET BANDVERSIERING VAN JOH. L. TER VEER

Ingenaaid f 3.25, gebonden f 4.50.

„... Middendorp heeft den waren toon getroffen. Nergens hindert ons een valsch geluid. Hij is noch sentimenteel, noch stoort ons een te realistische uitweiding of noodeloze mooi-schrijverij.”

Frits Lapidoth in *De Nieuwe Courant*.

„... Hoe dan ook, dit boek van Herman Middendorp is moeilijk te vergelijken met de hedendaagsche literaire verschijningen. Het is geen psychologische roman, gelukkig niet, en het is, wat zuiverheid van geest betreft, bijna niet aan te nemen als een schepping van dezen tijd.”

Johan Koning in *De Indische Courant*.

Uitgave v. d. N.V. „ADI POESTAKA”, Den Haag

N.V. J. v. VUUREN'S HANDEL-Mij.
BRANDSTOFFENHANDEL

DENNEWEG 67a
 DEN HAAG

TELEPHOON
 14427

Wenscht ge te ontvangen 1e KWALITEIT Brandstoffen, tegen BILLIJKEN prijs en GEGARANDEERDE maat? Bel dan op 14427

C.F.B.
SLEIJFFERS
 PRINS HENDRIKSTRAAT
 HOEK VAN DIEMENSTRAAT
 LA HAYE.

5217

WAAROM
 vestigen zich zoovele oud-Indischgasten te Brussel?

OMDAT
 het klimaat er veel zachter is;
 Brussel meer biedt dan welke andere stad in Nederland;
 vooral omdat de belastingen er veel lager zijn.

VRAAGT
 de brochure: „Waar zal ik mij vestigen?“ aan het Office „INSULINDE“, 57 Boulevard Botanique, Brussel, het eenigste Nederlandsche bureau in vaste goederen, assurantie's en hypotheeken in België.

5288

**KONINKLIJK ZOÖLOGISCH
 BOTANISCH GENOOTSCHAP**

WORDT LID

VRAAGT PROSPECTUS TEN KANTORE
 BENOORDENHOUTSCHEWEG 2
 TELEFOON 11292 DEN HAAG

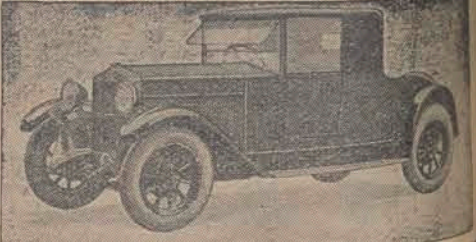
5041

Dr. RABINDRANATH TAGORE
**Het Centrum der Indische
 Cultuur**

PRIJS . . . . . f 0.60

N.V. „ADI-POESTAKA“ - 's-GRAVENHAGE

AGENTSCHAP FIAT:
GARAGE KINSBERGEN
 BONDS BOXENGARAGE A.N.W.B.
 NIEUWSTRAAT 59 — APELDOORN

539.

personeel met Oostindische ervaring, om derwille van de bemoeienissen welke dat departement heeft met nieuw aangevoerde Javaansche plantagearbeiders, en hetzelfde geldt voor Landbouw-Departement en Boschbeheer, ook al weder in Suriname, omdat Hollandsche deskundigen met wetenschappelijke opleiding en practische ondervinding op het gebied van land- en boschbouw in de tropen nu eenmaal moeilijk te vinden zijn buiten de op Oostindische behoeften gerichte organisatie.

In Curaçao, waar geen Javaansche immigratie en geen tropische groote landbouw bestaat, noch boschcultuur, ontbreken de takken van dienst waarbij Oostindische opleiding en ervaring werkelijk tot hun recht zouden kunnen komen.

Met betrekking tot de overige „technische“ departementen, als Onderwijs, Geneeskundige dienst, Openbare Werken, Financiën, Mijnwezen, Politie, Havendienst etc. zou moeilijk kunnen worden beredeneerd dat personen met Hollandsche opleiding en ervaring in de West als „dilettanten“ tegenover hun taak zouden komen te staan en dat daarom recruiteering uit Oostindische formaties de aangewezen weg zou zijn. Trouwens Oost-Indië zelf betreft voor deze takken van dienst het personeel uit Nederland, ook zonder speciale koloniale voorbereiding.

Aangenomen mag evenwel worden dat Mr. S., hoewel zijne beschouwingen een algemeen karakter hebben, toch eigenlijk meer in het bijzonder het oog heeft op rechterlijke ambtenaren en ambtenaren van algemeen bestuur.

En hiermede is dan een terrein betreden waarin eenige voetangels en klemmen liggen.

Immers, de West in het algemeen is spreekwoordelijk het stiefkind van Nederland's koloniaal beleid, hoewel men die vergelijking bij voorkeur op Suriname toepast, en de stiefmoederlijke behandeling der beide Westindische gebiedsdeelen moet geacht worden mede het gevolg te zijn — dat kan wel haast niet anders — van de omstandigheid dat Nederland al reeds een zoo enorme taak heeft te vervullen met betrekking tot Oost-Indië.

Is de Minister een man met eigen koloniale ervaring, dan is dat vrijwel zonder uitzondering Oostindische ervaring, de meer speciale Westindische deskundigheid zetelt in één der twaalf afdelingen van het Departement, Oostindische specialiteiten worden in de Volksvertegenwoordiging bij de vleet aangetroffen, maar Westindische dito's zouden met een lantaarntje moeten worden gezocht.

Zou de West niet in nog sterkere mate een „bijwagen“ worden wanneer bestuur en rechtspraak ter plaatse stelselmatig in de handen werden gelegd van voor de koloniën opgeleide ambtenaren, practisch gesproken Oostindische ambtenaren, en zouden de geheel aparte Westindische eischen,

Onze menage onderging uiteraard den invloed van de voortdurende mutaties, waaraan de militaire bewoners van een Indisch garnizoen onderhevig zijn, maar de verliezen werden steeds spoedig aangevuld, zoodat het aantal deelnemers nooit minder dan zes heeft bedragen.

Herhaaldelijk werden gasten geïnviteerd, nu eens ter gelegenheid van een verjaardag of een promotie, dan weer omdat er iemand werd uitgegeten of wel omdat een van ons eens graag een goeden kennis aan tafel wilde noodigen. Natuurlijk werd er bij zoo'n gelegenheid voor een extra menu gezorgd. En desondanks bleef de menage bijzonder goedkoop, f 20 à f 25 per man en per maand (zonder ontbijt en dranken). „Wat kunnen jelui nu voor f 20 in de maand te eten krijgen?“ zeiden getrouwde collega's wel eens smalend. Om deze heeren van de goede hoedanigheid van onze menage te overtuigen, werden zij dan uitgenoodigd er mede kennis te maken door à la fortune du pot te blijven eten. Gewoonlijk werd daar de Maandag voor bestemd, de dag van de revolverschietvereniging „de Kampioen“, waar niet alleen werd geschoten, maar ook gebitterd aan de groote kletstafel onder een afdak in den tuin, of een partijtje gemaakt in het kleine keping gebouwtje, dat er bij behoorde. In dat gebouwtje hing ook een afschuwelijk leelijk naaktfiguur, Leda met den zwaan voorstellende. Iemand was daar eens aan blijven hangen op een vendutie, maar wilde het niet in zijn huis hebben en had het toen aan de Kampioen cadeau gegeven. Van tijd tot tijd, als er geld noodig was, werd de schilderij verloot en soms zelfs door een com-

nooden en behoeften niet nog minder tot hun recht komen dan thans?

En wederom vraagt men zich af waarom dergelijke hervorming wenschelijk zou zijn.

In de beide Westindische gebiedsdeelen zijn stuursinrichting, wetgeving en rechtspraak landsch of zooveel mogelijk op Nederlandsche geschoeid; verschil tussehen inlanders en andere groepen, of tussehen verschillende groepen van heemschen onderling, wordt niet gemaakt, voor de rechter, den fiscus, den ambtenaar van den gelijkgerlijken stand en den notaris zijn allen gelijk. Kiesbevoegdheid is voor allen dezelfde, adalandsch bestuur, inlandsche rechtspraak, inlandshuwelijks- en erfrecht zijn onbekend, behoudende enkele uitzonderingen dan als b.v. de verlichtende bepalingen betreffende huwelijken van Aziaten.

Moet dit alles zoo blijven? Voor Curaçao natuurlijk, maar ook voor Suriname, ook al wordt laatste op den duur een land hoofdzakelijk bewoond door individuen van Aziatischen en Indiaanschen of Afrikaanschen oorsprong, de meeste andere Westindische, Zuid- en Centraal-amerikaansche gebieden.

Een andere politiek zou Nederland in de tegwoordige tijdsomstandigheden kwalijk passen en het zou daarmede in het Amerikaansche werelddeel geheel alleen staan.

Britsch-Indische immigranten worden niet aangevoerd; het aantal echter dat naar den boortegrand terugkeert is miniem en voor de Indische immigranten rekent men dat ruim 50 als blijvers mogen worden beschouwd. De malige Aziatische „inlanders“ schijnen dus zelf den status van met alle anderen gelijk gekolonist in Suriname wel te waardeeren.

Natuurlijk moeten bestuur en rechtspraak bezwaren van ondervinden dat een aanzienlijk der ingezetenen de officieele landstaal niet verstaan, zoolve de Britsch-Indiërs, welke vroeger als tractarbeiders werden aangevoerd, als de Javanen die tegenwoordig nog alleen beschikbaar voor zijn gebleven, zijn lieden, die bij hun komst Suriname als regel slechts de taal kennen baar in de landstreek waaruit zij afkomstig Spoedig evenwel leeren de Aziaten zich in den gang met de creolen en, voor zoover zij van uit niet dezelfde taal spreken, ook onderling het Neger-Engelsch bedienen, welk plaatselijk lect, dank zij het onderwijs, voor de Surinaamsche inboorlingen heeft afgedaan, maar als omgangstaal tussehen de bevolkingselementen van verschillende den herkomst zoodoende nog een nuttige rol speelt.

En dat een zoo groot deel der bevolking van Curaçao slechts Papiament spreekt en verstaat is in de eerste plaats een bezwaar voor de Europeesche ambtenaren, maar veel meer een anomalie, welke na een Hollandsch bestuur van eenige derden jaren niet meer zou mogen bestaan. Van

missie in een mylord plechtig bij den gelukkigen prijswinnaar thuis bezorgd, maar steeds keerdelkunstgewrocht weer naar de Kampioen terug. het laatst is men er, geloof ik, maar op geschieten.

In dien tijd werd de schietbaan, maar meer de kletstafel trouw bezocht en werd het soms laat, vooral, als de poeteran⁴⁾ op tafel kwam, platte ronde schijf met cijfers en een draaiwijzer. Die het laagste cijfer draaide, was er voor een rondje. Maar hij was gewoonlijk niet eenige slachtoffer, want op de onderzijde van houten bord was een vers geschilderd, bevatte verschillende bepalingen, waartegen niet moorden worden gezondigd zonder eveneens een rondje boete te verbeuren. De eerste regels luidden:

- „De poeteran is een schoone zaak
- „En geeft het menschedom veel vermaak.
- „Wie ongegronde aanmerkingen durft maken
- „Bemoeit zich met eens andersmans zaken
- „En daarom betaalt hij aan ieder draaier
- „Een rondje, hetzij burger of kadraaier.“

En zoo ging het door. Een „kadraaier“ was een luitenant. De oudste tweede luitenant van het Indische Leger was de „chef de canaille“.

Het gemeene van de poeteran was, dat men haal niet mocht omkeeren om de regels te bestudeeren want daarop stond ook een rondje. Men moest de praktijk leergeld betalen.

(Wordt vervolgd.)

4) „Poeter“ is „draaien“; een „poeteran“ is een werp om te draaien.

DE VRIJE SCHOOL

Gevestigd VAN SPEYKSTRAAT 46

'S-GRAVENHAGE

LAGER ONDERWIJS EN OPLEIDING TOT HOOGER ONDERWIJS

volgens nieuwe paedagogische inzichten.

5244

Spreekuur dagelijks van 11.30 tot 12.30 uur of na voorafgaand overleg

geen 5000 bewoners der Nederlandsche Boven-Indische Eilanden spreekt een aanzienlijk deel niet anders dan slecht Engelsch, doch dat kan, hoe belangrijk misschien in een ander opzicht, voor be-
nederlandsche en rechtspraak moeilijk een bezwaar oplee-
kenis zijn.

Europeesche ambtenaren zullen dus voorloopig overal in de West voor het feit kunnen komen staan, dat voor het contact met de bevolking van dien-
sten van tolken moet worden gebruik ge-
maakt. Niets echter belet dien ambtenaren alvast Neger-Engelsch, respectievelijk Papiamentsch te
leeren; het gevaar dat de tolk in de volkstaal voldoende bedreven zal zijn is allicht minder dan dat andere, dat hij het Nederlandsch niet voldoende beheerscht.

Ieder gejal echter beschouwe men de taal als een incidenteele en zoeken men de op-
gelykheid bij voorkeur in de bevordering van de ken-
nederlandsche taal — door onderwijs en ontwikkeling — onder alle groepen der be-
van onze West, liever dan de tegenwoordige be-
heidenheid als het ware te consolideeren.

Surinaamsche couranten leest weet dat er reeds vereenigingen bestaan van Aziaten —
als trouwens in de Britsche West-Indiën — al heel goed in de officieele taal de belangen der leden weten te bepleiten.

al is het waar dat de Europeesche ambtenaar contact met bepaalde (misschien wel met alle) indische bevolkingsgroepen in meerdere of mindere mate vreemd staat ook tegenover psyche-
mentaliteit (niemand belet hem alweer om daar-
nederlandsche studie te maken), zoo is het nog de of de Oostindisch of algemeen koloniaal op-
in dat opzicht wel steeds de meer geschikte lijken.

hoofdzak is dat de bevolking van haar kant de bevelen van Europeesche wetgeving, Europeesch recht en rechtspraak, aan den lijve ondervindt. Zou menig koloniaal ambtenaar wenschen dat Oost-Indië die voordeelen zonder eenige be-
ng aan de bevolking te kunnen toemeten.

enige jaren geleden maakte een geestig maar wetenschappelijk schrijver zich vroolijk over de brave sociale magistratspersonen, die, zonder meer-wereldwijsheid dan thuis kon worden opge-
zoo maar uit Holland worden overgeplant in tropisch West-Indië.

zullen deze in bepaalde gevallen de aange-
personen zijn voor de aanvulling en uitbrei-
van het Westindische ambtenaarscorps; en er niet aan worden getwijfeld of Nederland zal voldoende aantal van kunnen leveren, ook al in Curacao en ook in Suriname gaandeweg de
urstaak in belangrijkheid toenemen.

zij kunnen rustig en onverschillig — om met Schalkwijk te spreken — staan (en blijven) tegenover vijandschap, afgunst en intrigues, des te beter wanneer zij de neiging hebben de West voor langeren tijd te dienen en niet bij van een min of meer ongewenschte episode.
voorbeeld kan er toe medewerken aan bepaal-
ingen van de samenleving daarginds een def-
koloniaal cachet te geven, wat ook niet van ontbloeit is.

inderdaad, zooals Mr. S. zegt, voor de West ste nog niet goed genoeg is, daar is echter allereerste vereischte dat bevredigende levens-
waarden worden geschapen.

Amsterdam, April 1927.

boek over inlandsche vergiften.

vrees voor vergiften is wel een der meest
ke kanten van Indië. Een lijst van de ge-
ften over inlandsche vergiften, bladzijden vol,
staat goedgeloovigen angstig te maken. Dat
noodig, schrijft Creusesol in zijn boekje
om Soeka Sepi, mits ge maar een beetje
hebt voor uw inlandsche omgeving. Hij heeft
jaar in de desa gewoond en rustig alles ge-
in gezonden en zieken toestand, wat zijn per-
hem bereidde. Indien iedereen zoo deed, dan
de kennis der inlandsche vergiften onnoodig,
een boek daarover. Maar zoover zijn we
niet. Jonge artsen in onze Oost dienen de voor-
ste inlandsche vergiften te kennen, meent de
D. H. Arends, gep. dirig. off. v. gezondheid 1e
n daarom heeft hij een boek geschreven;

De belangrijkste inlandsche vergiften van Nederl. Oost-Indië (Amst. J. H. de Bussy).

Immers „de inlanders en vooral de Javanen zijn in de eerste plaats landbouwers en onder hen zijn vele volleerde giftmengers. De vergiftige planten groeien overal om hen heen.” Dus Javanen, maar ook Indo-Europeanen en Chineezers zijn in dit op-
zicht gevaarlijk, en bijna nooit, zoo lezen we, ge-
lukt het de vergiften aan te toonen en de schuldi-
gen te straffen. Arends' boek is bestemd den ge-
neesheer ginds te helpen bij het stellen zijner diag-
nose. Het onderzoek van vergiftigingen kan be-
zwaarlijk zijn; want in Indië heeft men „met een reeks minder bekende en zelfs nog onbekende ver-
giften te maken”. Ook nu nog, na alles wat sedert tientallen jaren erover is geschreven?

Over 28 hoofdstukken is de stof verdeeld. Als voorbeeld nemen we het 19de, met het opschrift Ricinus communis L., dat is de boom of de struik van de kastor-olie, minjak-kaster-olie, zeggen de inlanders. Men kent het gebruik van de olie, die uit de zaden wordt geperst. Vooraf gaat een be-
schrijving van de plant (waartoe?) en daarna vraagt de lezer wat de jeugdige arts heeft aan mededeelingen over het vinden van Ricinus-zaden in Egyptische graven van 4000 jaar vóór den aan-
vang onzer jaartelling. Dan volgt een alinea over het verwilderen van planten in 't algemeen. Terug-
komend bij de Ricinus — nadat is medegedeeld wat Rumphius ervan dacht — geeft de schr. ons een en ander over de olie, cijfers o.a. die bewijzen dat de gewonnen enorme hoeveelheid onmogelijk geheel als laxermiddel kan zijn gebezigd; als smeermiddel ook voor motoren doet zij dienst, als lamp-olie, als appreteermiddel voor wol en katoen. Eindelijk, na eenige bladzijden, het vergift, nl. het zaad en de perskoek, de tot een koek uitgeperste zaden. „Verwant met de ricine (dat is het vergiftig bestanddeel) is de abrine” uit de zaden van Abrus precatorius, de zwart-roode weesboontjes. Men heeft wel in 't oog te houden dat we nog altijd bezig zijn aan het hoofdstuk XIX Ricinus communis en dat deze tot de Euphorbiaceae behoort, de Abrus tot de Leguminosae. De eenige aansluiting is „de overeenkomst in werkzaam bestand-
deel”. De abrine was de eerste der reeks toxal-
buminen die werd ontdekt en spoedig vond men er meer van zeer verschillende herkomst, zoodat de schr. nu ook maar het vergift van slangen, spin-
nen en schorpioenen „en ook van vele bacteriën” erbij neemt, want ook deze vergiften zijn toxal-
buminen; en terloops de diphterie- en tetanus-
bacillen vermeldt.

En nu zegt de schrijver wel, dat het niet zijn be-
doeling is een zuiver wetenschappelijk boek te
geven, maar dit gebrek aan systeem zal velen wat te kras zijn. Intusschen, laten we 't eerlijk beken-
nen, geeft het boek in een kort bestek een groote verzameling feiten, waarin een uitvoerig register van wetenschappelijke namen en een ander van de inlandsche den weg wijst, geeft het ook een lange lijst van literatuur, die doet overzien wat er over dit onderwerp is geschreven. Het „overzicht der vergiftige planten” beslaat bijna 50 bladzijden. In de hoofdstukken die voorafgaan zijn de belang-
rijkste behandeld, „vele bleven er nog over die ik althans even noemen wil, hier en daar met eenige korte mededeelingen”. De planten zijn nu gerang-
schikt volgens de natuurlijke familiën, waardoor bijeen komt wat bijeen hoort. Ook verdachte plan-
ten worden in dit overzicht genoemd; niet alles is voldoende onderzocht. We vinden ruim 50 familiën die een of meer vergiftige planten-geslachten tel-
len, ruim 250 familiën bleven onvermeld. Afzon-
derlijk behandeld zijn de blauwzuurplanten, met vermelding van het gehalte blauwzuur in gewichts-
procenten; een belangrijk deel der vergiftige plan-
ten zijn schadelijk door hun blauwzuur, Pangium edule, Manihot utilisima en Phaseolus lunatus het meest.

De „dierlijke vergiften” zijn niet vergeten, maar ze zijn bijzaak vergeleken met de plantaardige, leveren niets merkwaardigs op; men krijgt wel den indruk, dat de inlander de dierenwereld minder goed kent dan de flora.

Onder ten titel „Een oud rapport en een nieuwe voordracht” geeft Arends den hoofdzakelijken in-
houd van een rapport over de in „de laatste 5 jaren verrichte gerechtelijke scheikundige onder-
zoekingen” door Cayaux, toenmaals chef-pharma-
ceut, opgenomen in het Geneesk. tijdschr. v. N.-I. van 1904; en van een voordracht door dr. Van

W. J. M. SIMONIS'

BEDDENMAGAZIJN
GROENMARKT 34
TEL. 14420 DEN HAAG

GROOTSTE KEUZE
LEDIKANTEN - MATRASSEN
DEKENS

ONZE „PHOENIX” MATRASSEN (Gedep.)
OVERTREFFEN ELK ANDER SOORT IN AANGE-
NAME LIGGING EN SOLIDITEIT. HONDERDEN
TEVREDENHEIDSBETUIGINGEN TER INZAGE

N.V. CEMSTO

DAGELIJKSCH SCHOONHOUDEN VAN GEBOUWEN
AMSTERDAM
TEL. 27191-23651
HAARLEM
11363
DEN HAAG
72286

DELFT - ROTTERDAM
1020 30162
WJ LEVEREN
VLUG
EN
DAARBY
GOED WERK
VAKKUNDIG
EN
PERSONEEL
BELTREFFEND
CONTRÔLE-
SYSTEEM

VRAAGT
INLICHTINGEN
OF
PRUSOPGAVE
VOORALLE
SCHOONMAAK-
OF AANVERWANTE
WERKZAAMHEDEN

GLAZENWASSCHERIJ
FABRIEK VAN ROLLUIKEN. ZONNESCHERMEN. JALOEZIEEN

WANNEER U PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wendt U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen - Desgewenscht verzorgen wij mede voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed voor Uw GROOTE OPLAGEN, onze prima snelpersen voor die tijdschriften waarbij het vooral op KUNSTDRUK aankomt

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN

NOBELSTRAAT 20 - DEN HAAG - TEL. 11987

HOTEL-RUBRIEK

's-GRAVENHAGE

Hotel Pension „Insulinde“, Bankapl. 2, Den Haag, Tel. 54148. Centr. verw. Warm- & koud water op de logeerk.

Pension PETRONELLA, G. Reijnststr. 36-38. 16 k. Logies m. ontb. f 2.50 p. p. p. d. Ook afz. Etage, t. huur. 5371 H. A. LEBBING, Cuisinier

Hotel Rest. „DLINOORD“ Sweelinckplein Spec. bezocht d. Ind. Fam. 5020 OOSTERWIJK & V. D. LUUR

Hotel „Promenade“, Oude Schev. weg 21, Tel. 50454 Prachtige ligging. Matige prijzen. 5085

Fam.-Pension Groeneweg

VERHUISD van de Van Galenstraat 72 naar de VAN BLANKENBURGSTR. 77 (Duinoord) Kamers disponibel - Bad en Telefoon

HILVERSUM

Pension „PATRIA“ Lindenheuvel 2 Telefoon 2198

ZOMER- EN WINTERVERBLIJF Aanbevelend, N. J. VAN RANGELROOY

ROTTERDAM

HUIZE „RUSTOORD“ 5422

RUSTHUIS voor Hulpbehoevenden, Herstellenden, en Ouden van Dagen, Zuster D. KERSLOOT, (Ged. Verpleegst.) ESSCHENLAAN 86 - ROTTERDAM - TELEFOON 51858

Voor het bereiden van een goede rijsttafel zijn de **Recepten van een Indisch Kokki**

onmisbaar „De Ind. Rijsttafel“ door FR. BLOM, Schrijver van „Moderne Kookkunst“, verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de Uitgeefster Nobelstraat 20, Den Haag. **PRIJS f 1.00**

MAISON BLOM

2e Schuytstr. 77-79 - DEN HAAG - Tel. 33703

HET ADRES VOOR DINERS AAN HUIS BEZORGD

WIJ VERVAARDIGEN

ALLE soorten drukwerk met één uitzondering: het slechte.

Een proef zal U overtuigen

zoals zoovelen vóór U overtuigd werden en onze klanten bleven.

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN DEN HAAG :: NOBELSTRAAT 20 :: TEL. 11987

HOTEL DES INDES

WELTEVREDEN (BATAVIA) 5350

Oudste en modernste Hotel ter plaatse

ZEER BILLIJKE TARIEVEN

Giffen in Dec. 1918 te Magelang gehouden (opgenomen in hetzelfde tijdschrift, 1919).

Vergeten we niet te vermelden dat ook de pijlvergiften des schrijvers belangstelling hebben; hij geeft er vele bladzijden aan, haalt bijzonderheden op uit ouden tijd, citeert het boek Job, het zesde kapittel en daarvan vers 4, gaat met den lezer overal heen waar boog-pijlen en blaasroer-pijltjes in gebruik zijn, roemt het fameuze schieten der Jakoen op het Maleische schiereiland, die „er een paar honderd meter hoog mee“ schieten; „men constateerde bijv. eenmaal 288 M.“ (De Eiffeltoren is 300 meter hoog).

Het planten-materiaal is vergezeld van een serie afbeeldingen die Annie Boumeester maakte, naar Rumphius, Greshoff en anderen; ook oorspronkelijke van haarzelve zijn daarbij.

Zoodat de lezer nu ongeveer weet wat hij in het werk van Arends zal aantreffen; de kennismaking met inlandsche vergiften op deze manier is niet gevaarlijk.

JOH. F. SNELLEMAN.

Van Week tot Week.

Dinsdag 26 April tot Zondag 1 Mei.

Voordracht over 's Lands Plantentuin te Buitenzorg. Op Vrijdag 13 Mei a.s. des avonds te 8 uur zal de hortulanus van 's lands plantentuin te Buitenzorg, de heer P. M. W. Dakkus, in de groote aula van het Koloniaal Instituut te Amsterdam een lezing met lichtbeelden houden, getiteld: Een wandeling door 's Lands Plantentuin.

De Indische Begroting. Dezer dagen is in de Eerste Kamer de Indische Begroting voor 1927 behandeld en aangenomen; alleen de sociaal-democraten verklaarden dat zij geacht wilden worden hun stem te hebben onthouden. Het was voor de laatste maal dat het Nederlandsche Parlement zich over de begroting had uit te spreken; in den vervolge zal, volgens de nieuwe Staatsregeling, de vaststelling in Indië geschieden.

De onteigening van particuliere landerijen. Batavia, 25 April. (Aneta). Het particulier terrein bij Pasar Tangerang-West is onteigend voor f 450.000.— en officieel overgedragen aan het Gouvernement.

Vice-President Hooggerechtshof. Batavia, 25 April. (Aneta). Benoemd is tot vice-president van het Hooggerechtshof van Ned.-Indië mr. M. M. Taytelbaum, thans raadsheer van dit Hof, als opvolger van mr. R. C. de Roon Swaan.

Burgemeester-benoemingen. Batavia, 25 April. (Aneta). Onder voorbehoud van goedkeuring van de begroting zullen in Januari 1928 burgemeesters benoemd worden voor Menado en Padang.

Brand te Bandjermasin. Bandjermasin, 25 April. (Aneta). Een gedeelte van de Pasar Lama is afgebrand. De schade bedraagt f 260.000, waarvan f 120.000.— door verzekering gedekt wordt.

Jong-Indonesisch Congres. Het Comité voor het Jong-Indonesisch Congres te Weltevreden heeft besloten om het tweede congres in den loop van de maand Augustus te houden.

De volgende onderwerpen zullen behandeld worden: De Groot-Indonesische gedachte en hoe die te verwezenlijken. — De beteekenis van de pers in de opleving van Indonesië. — De emancipatie van de vrouwen in Indonesië. — Het emigratie-vraagstuk. — De beteekenis van Indonesië in het internationaal verkeer. — Hygiënische voorzorg. — Leerplicht. — De beoefening van sport een noodzakelijke eisch voor de weerbaarmaking van Indonesië.

Ter opluistering van het congres zullen sportwedstrijden gehouden worden en zal een kunstavond worden georganiseerd.

De Gouverneur-Generaal op reis. Dezer dagen heeft de Landvoogd onder enorme belangstelling een bezoek gebracht aan Bandoeng, waar Z.Exc. verschillende instellingen heeft bezocht. — Naar verluidt zal de reis van Z.Exc. naar Soerabaja en Semarang vallen tusschen 15 en 25 Mei.

1) De tekst der Aneta-telegrammen in dit Nr. is ontleend aan de Nwe Rott. Ct.

TE KOOP EEN RUIM HEERENHUIS

voor klein gezin, groote Kamers, 2 Hallen
Adres: v. AERSSENSTRAAT
DEN HAAG

Interneering naar Nieuw-Guinea. Batavia, 25 April. (Aneta). 48 Communisten uit het Solosche worden geïnterneerd. — 26 April. Het laatste lijstje met namen van hen, die uit Batavia voor interneering worden voorgedragen, is nenkort te verwachten.

Het getal van hieruit geïnterneerden zal dan honderd bedragen.

Tabak Maatschappij Arendsberg. Den 24en April. (Aneta). De heer Tjokroaminoto bestond de Delische tabakmaatschappij te terdam een halve eeuw, ter gelegenheid van een gedenkboek is uitgegeven, samengesteld door den hr. A. Hoyneck van Papendrecht.

Tjokroaminoto geen Volksraadslid. Batavia, 25 April. (Aneta). De heer Tjokroaminoto dankte voor zijn benoeming tot lid van den Volksraad. Als reden hiertoe gaf hij onder dat er in den Volksraad een Europeesche meerderheid bestaat en de toepassing van het perkte vergaderrecht, waarvan in hoedanigheid de Sarekat Islam te lijden heeft.

Opperofficieren N.-I. leger. Bij Kon. besluit zijn benoemd bij het Ned.-Ind. Leger tot generaal-majoor P. A. van der Burg, kolonel-inspecteur der Genie, C. D. Lagerwerff, kolonel-inspecteur der artillerie en G. A. Scheffer, kolonel-inspecteur der infanterie.

De onlusten ter Sum. Westkust. Padang, 27 April. (Aneta). Datoektongga en Tahir, vader en zoon, de leiders van den opstand in het Solosche in Siloengkang, zijn gearresteerd. Thans alle Siloengkangers, die een rol van eenige teekenis bij den opstand gespeeld hebben, zijn gearresteerd.

Een legaat voor Bosscha's Sterrewacht. Batavia, 27 April. (Aneta). Wijlen de heer Klein, te Rotterdam overleden, legateerde f 170.000.— aan het Nederlandsch-Indische Sterrenkundig Verbond voor exploitatie van de Sterrenwacht te Lembang.

Onderscheiding. Bij Kon. besluit is benoemd tot lid der in de Oranje-Nassau Orde J. Weyne, luit. der inf. van het Nederl.-Indische leger, waarnemend Districts-Commissaris van Suriname.

Kolonel C. J. Visser †. Te 's-Gravenhage is, in ouderdom van 82 jaar, overleden de gepensioneerde Kolonel der Mariniers C. J. Visser, officier in de orde van Oranje-Nassau, van de Kraton-medaille en van het erekruis voor krijgsverrichtingen voor meerdere expedities naar Atjeh.

Radio-telef. verbinding met Indië. Het Volk der mede: Naar wij vernemen, heeft het bestuur der P.T.T. na de succesvolle proeven met den kortegolfzender van Philips Radio-laboratorium te Eindhoven besloten om met de firma Philips gevoerd, teneinde de mogelijkheid te onderzoeken van een radio-telefoonverbinding met Indië.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisnijverheid

Nabetrachting over „Boeddhakind“.

Zooals wij reeds de vorige week meldden, opvoering van „Boeddhakind“ in het Theater rengracht op 25 en 26 April j.l. een groot succes geweest. Alle recensenten der groote dagbladen die persoonlijk het stuk zagen, waren vol lof. schreef de hoofijzer-correspondent van het Handelsblad, ochtendeditie van 26 April, o.m.

„Mevr. Marie van Zeggelen kan waarlijk zeer tevreden zijn over de wijze, waarop zij, op 25 en 26 April, in het Theater Heerengracht, amateurs onder de auspiciën van „Boeddha-Kind“ haar Indisch toneelstuk „Boeddha-Kind“ opgevoerd. Het Ned.-Indisch Verbond Jongeren-organisaties, dat door zijn mededeeling deze vertooning mogelijk heeft gemaakt, mag waarlijk worden gelukgewenscht met succes op de planken. Zelden hebben wij een diletant, een zoo goed gespeelde en verzorgde voorstelling gezien en het was niet delijk, dat alle medewerkers zich met de zaak en ziel eraan gegeven hadden. Eenigen van de spelers zouden trouwens in een beroepschap zeer wel op hun plaats zijn geweest te beginnen: Alle Javaansche medespelers, de bedienden en de bekoorlijke ronyeng...

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers en vrachtgoederendienst.

tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië

Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia.

„De Boeatan-sfeer was in de zaal en op de planken. En in de tram, na het einde, hoorde men nog menige dame, met minder of meer Indische jaren, reppen van de oude herinneringen, welke de Gamelan-bespeleers hadden wakker geroepen, van de warme belangstelling, waarmede men het bruiloftsfeest in het derde bedrijf had gadegeslagen. Voor hen, die Insulinde nimmer zagen, was er uit het oogpunt van folklore meer dan één belangwekkend oogenblik, mede dank zij de medewerking van verscheidene Javanen. Interessant is bijv. het gebarenspeel van het dansmeisje, dat zich tenslotte door vijf andere dansers omgeven ziet. Een van hen manoeuvreert daarbij met een karaf vol rooden wijn, een ander met een glas, maar hun mimiek en houding is gansch anders dan die van den Nederlander, die bij een bruiloftsfeest hier te lande met dergelijke voorwerpen een dans zou beginnen (wat al dadelijk een veeg voorteeken zou zijn). Geen ongebondenheid, geen brooddronkenheid, doch eigenaardige traag-rhythmische bewegingen met veel vinger- en handenspel.

„Middenin de bruiloft verschijnt de dokter, en de bruid, de bekoorlijke regentsdochter, weet aanstonds wat dit beduidt. De controleur Frank Hamel, wien zij, het ontwikkeld kind van een verlicht vader, innige gevoelens toedraagt, is aangetast door de „gevreesde ziekte“, welke naam men schuwt als haarzelve. Onmiddellijk vliegt zij, die reeds andere pestlijders verpleegde, welke haar lang niet zoo na aan het hart lagen, naar den zieke. Haren brui-gom, bezitter van reeds twee andere vrouwen, den brui-gom, dien zij ondanks drang van verschillende zijden pas had aanvaard na hare kennismaking met Tilly, Frank's verloofde, laat zij verontwaardigd achter.

„Wij deden boven een greep uit den inhoud der eerste drie bedrijven, van het derde vooral. Die bedrijven zijn wat leeg, ze getuigen geenszins van dramatische kracht. Ook wie het boulevardtooneel tot het verleden rekent, vraagt zich verwonderd af: waarom meermalen de scène à faire als het ware opzettelijk vermeden werd, waarom zooveel, wat zou kunnen pakken, gebannen wordt? Uit gebrek aan tooneeltechniek? De auteur heeft stellig talent. Zij is echter een der velen, die gemakkelijker een goed boek dan een goed tooneelstuk kunnen schrijven.

„De rol van Boeddhakind werd door Mevrouw T. Jut de Bourghelles—Thomas, die verre boven de anderen uitstak op zoo gevoelige en sobere wijze, met zoo innigen accenten en zuivere gevoelsuitdrukking, met zoo sublieme mimiek ook, gespeeld, dat menige beroepsactrice van deze rol minder zou hebben gemaakt.”

Zelfs Henri Borel, die zoo moeilijk te voldoen is, roemt de uitvoering. Hij schrijft in *Het Vaderland* van 26 April o.m.:

„Ik hoop in een Dram. Kroniek later meer aandacht aan dit stuk te wijden dan ik in een ochtendbladrecensie doen kan. Laat ik er voorloopig van zeggen, dat het in theorie volstrekt niet onmogelijk is — denken we dan daarbij aan een van Nederlandsche cultuur doortrokken vrouw als wijlen Raden Adjeng Kartini b.v. — dat eene Javaansche vrouw liefde opvat voor een Europeeschen controleur. Dat zij echter, midden in de bruiloftsceremonie, zooals hier, weg zal loopen, is ondenkbaar. Zeer waarschijnlijk is ook het verhaal (blz. 20 van het bij Schelltema en Holkema verschenen tooneelstuk) dat dit Hollandsch opgevoede meisje, toen zij ziek was, een „obat“ zou geslikt hebben aanbevolen, niet door een of andere „doekoer“ (dat zou nog kunnen) maar . . . door een Chinees! En om dat obatje, asch van een Boeddha-offer, werd zij Boeddhakind genoemd! 3)

„Het spijt mij, dat ik het geheele stuk niet onverdeeld kan waardeeren, omdat ik het ge-

2) O.i. was 't niet de bedoeling der schrijfster met dit Indisch spel „pakkende scènes“ en schitterende dialogen te leveren, doch veeleer een juist beeld te geven van het samenleven, de onderlinge verhouding der ontwikkelde Europeanen en inboorlingen op Java en hierin is zij d.o. uitnemend geslaagd.
3) Dit moet juist een historisch feit zijn, wijlen Raden Adjeng Kartini, in haar prille jeugd, overkomen. — Red.

VERKOOPHUIS
Groot Hertoginnelaan 101
SPECIAAL VOOR INDISCHE FAMILIES
INGERICHT
Bestaat ruim 25 Jaar
DAGELIJKS GEOPEND VAN 10 TOT 4 UUR

den bruidegom (*Raden Mas Soebanto*) en de bruiloftsgasten toe (in 't bijzonder die lange, slanke figuur, die even meedanst).¹⁾ Voorts o.a. de dokter (de heer Dros) en de voorname rustige regent (de heer Niestadt). Maar bovenal mevr. Jut de Bourghelles—Thomas, die van de hoofdrol (*Siti Mira-Inten*) waarlijk een creatie heeft gemaakt, volkomen doorvoeld en in den zuiversten stijl volgehouden.

„Hulde vooral aan haar spel. „Het stuk zelf mag ietwat leeg zijn, een weinig schraal van uitbouw der handeling en hier en daar ook nogal onwaarschijnlijk, het is toch wel interessant en zeker in hooge mate sympathiek door de eerlijke waardeering van zoowel de Indische als de Europeesche wereld die eruit spreekt.

„Interessant is het trouwens, omdat de schrijfster — anders dan tot nu toe in onze Indische tooneelstukken gewoonlijk geschiedde — de Indische wereld nu eens op den voorgrond heeft gebracht. Want haar stuk behandelt een conflict tusschen Javaanschen adat en moderne ontwikkeling in den persoon van de Raden Adjeng, die de hoofdfiguur is.

„Tijdens de voorstelling zijn enkele vragen bij ons gerezen, die ons echter ten deele reeds, in de pauze, door een Javaan zijn beantwoord. Zoo vroegen wij: of het geoorloofd is dat mannen en vrouwen in één Javaanschen dans samendansen (behalve op een Passar Gambir of iets dergelijks natuurlijk)?

„Het antwoord was: In het algemeen niet, maar bij het dansen op een bruiloft heeft de *ronggeng* de leiding en blijft zij dus doordansen, nadat de bruidegom en eenige mannelijke bruiloftsgasten zijn komen mede dansen.

„Voorts verbaasden wij ons over het wijn drinken onder den dans, terwijl de Kor'an het drinken van wijn verbiedt.

„Het antwoord was: Ten eerste is het drinken, bij wijze van afsluiting van den bruilofts-dans, al sinds lang overgenomen van de Hollanders, die immers een toast ook zoo afsluiten en ten tweede verbiedt de Kor'an niet alleen het drinken, maar ook het dansen; men heeft hier echter te doen met een der vele gevallen, waarin de traditie weer door den Kor'an heen breekt. Trouwens, het heele stuk is daarop eigenlijk gegrond, want het getuigt van de kracht van den ouden godsdienst die (althans in midden-Java, waar het stuk speelt) onder en door den Islam heen zich handhaaft.

„En eindelijk vragen wij ons af: of het hurkend bedienen wel in den haak was? Wij hebben dat, nu twee jaar geleden, alleen nog gezien op een gala-avond aan het hof van Jogja, doch niet meer in eenigen Kaboepatan van een regent. (Wel de sembah natuurlijk). Maar het stuk speelt in het begin van de twintigste eeuw en misschien was het toen wel zoo.

„Er werd, na het derde bedrijf, een heele tentoonstelling van bloemen aan de voeten der spelers neergelegd en de schrijfster kreeg aan het slot óók haar geurig aandeel. De talrijke aanwezigen zouden toen stellig nog langer de spelers hebben gehuldigd, indien men het grandscherm niet zoo snel had laten zakken. Beroepspeleers zouden den klank van het succes niet zóó vlug hebben afgesloten!”

„Wij hopen, zullen meerdere toeschouwers dergelijke wijze over den inhoud van dit zeer goede tooneelstuk zijn gaan nadenken, want daar 't in menig opzicht aanleiding toe. En dit is mede aanleiding geweest, waarom „Boeatan“ initiatief nam tot de opvoering er van, niet staande de groote moeiten en kosten, die er bij het aanbrengen van het stuk aan verbonden zijn. Er zijn immers nog zoo weinig Europeanen, die zich kunnen inleven in de Javaansche toestanden en gedachten; daarentegen echter zoo velen, zelfs onder die jarenlang in Indië zijn geweest, die meenden dat Javanen niet dezelfde gevoelens en karakter-eigenschappen kunnen hebben, als de besten der Westelingen.

„Het merkt Jkvr. Jacq. Reyneke v. Stuwe, redactrice van „Hollandsche Lelie“ en „Haagse Vrouwenkroniek“ op, dat er zooveel wijsheid in het stuk schuilt en de Haagsche correspondent de *Nieuwe Rotterdamse Courant* schrijft

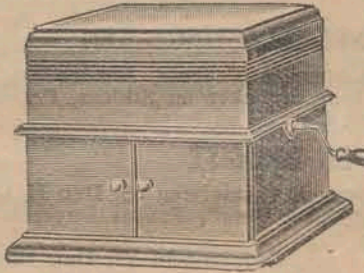
„Raden Mas Soeripto, onder-voorzitter van N.I.V.J.O., ook op de feesten van het Verbond zulke prachtige dansen heeft uitgevoerd. — Red.

Muziekhandel DAJOS BELA

Badhuisstraat 61g - Tel. 54754 - Fred. Hendriklaan 190
SCHEVENINGEN, 's-GRAVENHAGE.

GROOTE VOORRAAD RUIJME KEUZE

Columbia-
Odeon,
Musica,
Linström
Beka-
PLATEN en
MACHINES

Violen
Mandolin.
Banjo's,
Guitaars,
Snaren,
Onderdeel.
Piano Muz.

HUURKOOP SYSTEEM

Speciale machines en verzending voor INDIË.
EIGEN REPARATIE-INRICHTING. ZIET ÉTALAGE.

Rijwielhandel P. J. NASSENSTEIN

BACHMANSTRAAT 42 TEL. 17033 DEN HAAG

Verkoop van ALLE merken rijwielen en banden. Moffelen, nikkelen en repareren van Rijwielen en Motorrijwielen.

— Reparatiën onder GARANTIE —
Stallen en onderhoud van Rijwielen

GEVESTIGD:

Dr. F. H. G. VAN LOON,

Zenuwarts

2e SWEELINCKSTR. 166

Den Haag

Telefoon 30993

Spreekuur 1-3.

VERSCHENEN:

NOTO SOEROTO

NIEUWE FLUISTERINGEN

(IN RHYTHMISCH PROZA)

MET PORTRET VAN DEN DICHTER

BANDVERSIERING VAN Ir. G. FRIEDHOFF, ARCH.

Gedrukt op Oud-Hollandsch papier en genummerd van 1-500.

Alleen gebonden verkrijgbaar.

Prijs f 3.50.

Reeds bij het verschijnen als bijdragen in *Oedaya* schreef *Het Vaderland*: — „die zich in vorm en wezen volkomen harmonisch aansluiten bij de vroeger door Noto Soeroto gepubliceerde *Fluisteringen* van den Avondwind, en deze dikwijls nog overtreffen in innigheid van toon, rijpheid van klank en diepte van zuiver gevoel.” —

Uitgave v. d. N.V. „ADI-POESTAKA“, Den Haag

DENKT

U wel aan ons blad voor
Uw reclame?

J. VAN BUUREN
 APOTHEKER
 KANAALWEG 53 :: SCHEVENINGEN
 TEL. 50105

Gemeubeld Te Huur

te Wassenaar (15 min. p. tram van Den Haag, 3 min. g. van tramhalte De Kievit, 15 min. g. van halte Renbaan der electriche Spoor Scheveningen—Haag—Rotterdam) smaakvol kl. LANDHUIS. Vijf kamers plus dienstb.k., badk., vestiaire, keuken, kelder, zolder ± 1000 M2. geh. vrijen, zorgv. aangel. tuin, electr. licht, waterleiding, stalling voor kl. auto. Te aanvaarden September a.s. Brieven: P.-C.-Hooftstraat 55, Amsterdam. 5426

bouw van nieuwe huizen voort, al worden de sawahs goed bebouwd en zijn de wegen mooi... dit alles is slechts uiterlijk. Innerlijk is de geest van Atjeh weinig gewijzigd.

Zoowel te Takengon als te Tangse heeft Z. in den kring der rimboemannen het verleden van Atjeh nog eens opgehaald met al z'n mooie herinneringen. Zoo passeerden al die oude aanvoerders de revue, de mannen die den Atjeher hebben neergeslagen tot hij „knocked out” lag: Generaal Swart, Van Daalen, Scheepens, Veltman, Colijn, Geertsema Beckering, Jhr. Boreel, Darlang, Campioni en Schmidt. In deze verhalen leeft de oude tijd voort, met de glorieuske daden welke doen denken aan een lang voorbijgeperiode, toen persoonlijk moed en chevaleresque eigenschappen aan den strijd een ander karakter gaven dan dat van wetenschappelijke slachting op groote schaal. In de bosschen, op de velden en in de moerassen van Atjeh zweeft nog immer de sfeer van den krijg. Op het vermaarde kerkhof Peutjoet te Koeta Radja kunt gij de historie van dien krijg aflezen van de grafzerken. Daar vooral ruischt het geweldige epos van de lange worsteling in accoorden „die wie Geister-tone durch die Jahrhunderte klingen werden”.

De Digoel.

De heer J. Roest, wnd. gouverneur van de Molukken, deelde in een interview aan het „N. v. d. D.” (De Loc. 21 Mrt. bl. 6) mede dat het eerste pionierswerk in Boven-Digoel reeds verricht is door de militairen. Wanneer de eerste ploeg geïnterneerden aankomt, zullen zij daar 16 eenvoudige loodsen vinden met een keuken. Het is de bedoeling om, in overleg met den landbouwkundigen ambtenaar Tietjens, in het 10.000 H.A. groote Digoel-gebied te geraken tot vorming van kleine nederzettingen: kampongs, bestaande uit gezinswoningen, die de lieden zelf moeten bouwen en waarvoor zij zelf het materiaal uit het bosch moeten halen. Reeds direct na aankomst zal hun worden beduid, dat zij zelf de handen uit de mouwen moeten steken. Zij krijgen hun levensmiddelen ontobereid; de vrouwen moeten het eten in de keuken klaar maken. Van een „pensionleven”, met bediening door militairen, is geen sprake. De heele streek wordt een verboden plaats. Er zijn reeds aanwijzingen, dat men van „buiten” ernstige pogingen in het werk stelt om met de kerels in contact te komen. Er mag niemand komen; omgekeerd worden de geïnterneerden niet anders dan bij wijze van uitzondering toegelaten in het kampement, dat door een ravijntje is gescheiden van de barakken voor die lieden. Tokohouders mogen zich in de onderafdeeling niet vestigen; er komt een gouvernements-toko. Om de praatjes van zekere zijde, dat de menschen spoedig zullen omkomen in die „ongezonde” moerassstroken, te ontzenuwen, is aan alle geïnterneerden met hun gezinnen de verplichting opgelegd om zich geneeskundig te laten behandelen in geval van ziekte. Bovendien is dit noodig in het belang van de bezetting, om epidemieën te voorkomen. In aansluiting op die gedwongen verpleging is bepaald, dat geen ander water mag worden gedronken of gebruikt voor bereiding van voedsel enz., dan het levende water op het terrein, dat helder en na koken, uitstekend geschikt is voor de consumptie. Verder zal de civiel-gezaghebber, tevens militaire commandant, verschillende politionele maatregelen moeten treffen in het belang van de controle. De beweringen, als zoude het er ongezond zijn, zijn absoluut onwaar. Dit is hier reeds van bevoegde zijde tegengesproken. En moerassig is het er evenmin. Het is prachtige, droge grond, gemiddeld 10 à 20 M. boven den waterspiegel der Digoel-rivier gelegen. De houtvester Beversluis, die kort geleden het terrein bezocht, liet zich op de volgende enthousiaste wijze er over uit: „Het is het beste terrein, dat er te krijgen is. Als men het moest zoeken, zou het niet beter kunnen worden verlangd.”

De Java-Bode (29 Mrt. „S. D. A. P. en Indië”) geeft een verslag van de rede van den heer J. L. Vleming over „Onze taak in Indië”.

Immigratiedienst.

De Loc. (21 Mrt.) verneemt dat in 1926 in Ned.-Indië zijn aangekomen ruim 4000 Nederlanders, 1400 andere Europeanen, 900 Japanners, 42.000 Chineezen, 3200 Arabieren en andere Vreemde Oosterlingen, totaal ruim 52.000 personen. Van hen behooren er ongeveer 11.000 tot nagekomen gezinsleden, zooals uit China, welk feit toe te schrijven is aan de omstandigheid, dat men het in ver-

Maar wat is nu het geval bij moord uit slagelap of uit opgewondenheid, en de dader volgens den Kor'an Gods straf moet verdienen? Vragen van tien dergelijke moordgevallen krijgen de moordenaars berouw, ze denken direct aan straf Gods in 't hiernamaals. Als Mohammed zal hun ziel geen rust vinden. In dit geval moest de moordenaar eerder de doodstraf boven d'ere. Volgens den Kor'an, uitgelegd in de Kitab Arab, heeft de moordenaar, die de doodstraf heeft gegaan, zich niet meer te verantwoorden voor de daad tegenover God. Het is naar aanleiding daarvan, dat, volgens Schr., de levenslange gevangenisstraf voor den moordenaar, die gehandeld heeft opgewondenheid, zwaarder is dan de doodstraf. Immers zijn natuurlijke dood in de gevangenis geen invloed op Gods straf in den hemel. Men kan geen beschouwingen verlenen over de gratie-verleening, aangezien de stukken onderzoek buiten zijn bereik liggen. Maar hij het verkeerd, indien men ten aanzien van deze verleening, afgescheiden van de politieke omgelingen, zijn oordeel velt zonder rekening te houden met Godsdiensstige overwegingen, welke bij de oostersche volken een groote rol spelen.

De heer Zentgraaff (Soer. Hbl. 19 Mrt. 2de bl. Week) verwacht, dat het gratiebesluit een gunstigen invloed zal hebben op den toestand in de kolonie. In verhoudingen zooals deze in Indië aan: een in aantal uiterst geringe Europeesche bevolking, beladen met het geweldig risico dat haar vastzit aan het gansche complex van de legesstellingen, waarin zij tot haar omgeving staat: heerscher en overheerschte, Oost, Kruis en Halve Maan, kapitaal en armoede, ziet men gebeurtenissen als het Noer-oproer uiteraard niet als op zichzelf staande, doch als symptomen van een groot proces zich richt op de wegveging der koloniale verhouding, niet langs de baan eener evolutie, welke weder denkend mensch zooal niet zou worden gesteund en bevorderd, doch in elk geval zou worden aanvaard, maar langs den weg der misleiding. Wanneer men weet dat het Europeesch recht, behoudens eene zeldzame uitzondering, in de afwijking van streng recht een der beste middelen ter voorkoming van herhaling van misdaden heeft men dit te respecteren als logisch en juist. Ook het deel van dit publiek, dat volkomen is geleidelijke wijziging der koloniale verhoudingen te aanvaarden, zal zeker nimmer afzichten doen van de rechtmatige overtuiging: dat in volle toepassing van Recht één der voorste middelen heeft te zien, welke het, met zijn omvattenden arbeid op elk gebied, beveiligen van de stormen welke — men heeft het thans al gezien — door een handvol agitatoren in de massa's zoo gemakkelijk kunnen worden opgewekt.

De verwijzen naar het Soer. Hbl. (21 Mrt. 2de bl. „Het Recht van Gratie”; 22 Mrt. 3de bl. „De clubs”), de Java-Bode (23 Mrt. „Doodstraf en De Loc. (28 Mrt. blz. 10 „De beteekenis van gratierecht”; blz. 3 „De doodstraf”), de Del. Crt. (29 Mrt. „Semaon spreekt” en „Ongezonde elementen”; 1 Apr. „Een onderzoek naar de drukkings,” „De minister over de onlusten” en „Voorstel Cramer”), het Bat. Nwsbl. (25 Mrt. 2 Apr. over China en Br.-Indië) en De Sum. (29 Mrt. „China en de internationale”).

Atjeh.

het Soer. Hbl. van 19 t/m 25 Mrt. („Sum. In den XXXV-XL) geeft de heer Zentgraaff een omming der „Europeesche cultures in Atjeh” van de schrijver het gewest nog vrij misdeeld De Deli Crt. (31 en 29 Mrt.) is ervan overtuigd, dat Z. te pessimistisch oordeelt. Plantproeven enkele jaren hebben overtuigend aangegeven, dat enkele der door Z. genoemde gebieden, bekende cultuurgonden bieden. Wat de „Atjeh” betreft, deelt Z. de meening van gouverneur Goedhart. Hij zegt het in een paar artikelen nog eens weer zooveel gedetailleerder, maar volmaakt dezelfde strekking. Het blijft noodig den Atjeher te doen voelen dat wij baas ons gezag berust daar alleen op de kracht van wapenen en vervolgens op den goeden wil der bevolking (zelfbestuurders). Wij moeten ons in slaap laten wiegen door het feit dat thans Atjeh — behoudens in een klein stuk van het noordelijk deel — rust heerscht. Al schijnt de toestand gunstig te zijn, omdat de bevolking vermenigvuldigt in onze rechtspraak, al gaat de

CHRISTELIJK LYCEUM TE HAARLEM

Gevestigd: EMMAKADE 43

Afdeelingen GYMNASIUM,
H.B.S. met 5-jarigen cursus en
Economisch Litteraire H.B.S.

MODERN INGERICHTE SCHOOL
PROGRAMMA op aanvraag bij den Rector
Ir. W. VAN DORP

5400

JOH. TOET - 'S-GRAVENHAGE

Comestibles - Delicatessen - Kruidenierswaren

AERT VAN DER GOESSTRAAT 34 - TELEFOON 51561

INDISCHE INGREDIENTEN

Special. in Fijne Vleeschwaren, Koek, Bisquit, Chocolade

TE KOOP

VILLA'S GEBOUWD

aan den Nieboerweg, Laan van Poot, Dr. v. Welylaan.

VILLA'S IN AANBOUW

aan den Waalsdorperweg, van Voorschotenlaan

VILLA'S NOG TE BOUWEN

v. Bepwaerderweg, v. Maudricstraat, v. Ammerslaan

Prijzen vanaf f10.000 tot f50.000. Bouw 1e klas

Aile inlichtingen te bekomen:

J.v. GEMERT & Zn. { Tel. 35350, Valkenboschk. 277
Tel. 35437, Herschelstraat 19

Fa. H. M. J. VAN DUJNE

HOFLEVERANCIER

OPGERICHT No. 1875

KEIZERSTR. 165, SCHEVENINGEN

TEL. 50215 POSTCHEQUE EN GIROD. No. 52106

VLEESCHHOUWERIJ

SPECIALITEIT IN

RUND-, KALFS-, LAMS-, VARKENS-
VLEESCH EN FIJNE VLEESCHWAREN

5394

LIJST VAN ADRESSEN

ten behoeve van Repatrieerenden

(Vervolg).

FOTOGRAFEN EN LEVERANCIERS VAN FOTO-ARTIKKELEN

Lappöhn, Passage, Den Haag.
Ph. Starke, Hoofdstraat 172, Apeldoorn.
C. J. L. Vermeulen, Toussaintkade 20, Den Haag.

GARAGES

Garage Havro, Kanonstraat, Den Haag.
Garage Jansen, Rijks Straatweg 773, Wassenaar.
Garage Kinsbergen, Nieuwstraat 59, Apeldoorn.

GLAZENWASSCHERIJEN

N. V. Cemsto, Hunsestraat 39, Den Haag.

GRAMOPHONE-HANDELAREN

L. Zwaal, Regentesselaan 24, Den Haag.

GROENTEN EN FRUIT

J. Eversmann, Edisonstraat 139, Den Haag.

HAARDEN

J. Snoeck, Zeestraat 51, Den Haag.

HEEREN-MODEARTIKELLEN

Kledingmagazijn P. v. d. Brul, Veenestr. Den Haag.
J. Huizer, Thomsonplein, Den Haag.
Kalker's Modemagazijnen, Kalverstraat 100, Amsterdam.
W. F. Meijer, Hoofdstraat 93, Apeldoorn.

HOEDEN

Madame Baudet, Denneweg 126B, Den Haag.
Kalker's Modemagazijnen, Kalverstraat 100, Amsterdam.
Maison de Ruit—v. d. Waag, Chant de Bourbonstraat 27, Den Haag.

HOTELS, PENSIONS ENZ.

American Hotel, Amsterdam.
Vacantiehuis „Den Lindenhof”, Vierhouten.
Hotel-Rest. Duinoord, Sweelinckplein, Den Haag.
Rusthuis Eigen Sfeer, v. Boetzelaerlaan 205, Den Haag.
Pension Evesto, Nassaulaan 2B, Den Haag.
Hotel des Indes, Weltevreden.
Hotel Pension Insulinde, Bankplein 2, Den Haag.
Rusthuis Zr. Kersloot, Esschenlaan 86, Rotterdam.
Hotel-Rest. de Twee Steden, Buitenhof, Den Haag.
Pension Patria, Lindenheuvel 2, Hilversum.
Pension Petronella, G. Reynststraat 36, Den Haag.
Hotel Promenade, Oude Schev. weg 21, Den Haag.

HUISHOUDELIJKE ARTIKELLEN

J. W. Fonderie, Achterom 17, Den Haag.
Frans van Wijk, Vlamingstraat, Den Haag.

INDISCHE UITRUSTINGEN

Firma Kalker, Kalverstraat 100, Amsterdam.
W. F. Meyer, Hoofdstraat 93, Apeldoorn.

INRICHTINGEN VAN ONDERWIJS

J. Audier, Achterom 68, Den Haag.
Chr. Lyceum, Zeist.
Christelijk Lyceum, Emmakade 43, Haarlem.
De Vrije School, v. Speykstraat 46, Den Haag.
Haagsche Schoolvereniging, Nassaulaan 26, Den Haag.
Instituut Schoevers, Stadhoudersplein 3, Den Haag.
Instituut Wullings, Voorschoten.

JUWELIERS

Begeer, v. Kempen en Vos, Noordeinde, Den Haag.
Jedelo, Noordeinde 100, Den Haag.

KIPPENVOER

Verboog, Waalsdorperlaan, Den Haag.

KLEERMAKERS

C. H. Ernens, Valeriusstraat, Den Haag.

MAKELAARS

W. Dop, Sweelinckstraat 72, Den Haag.

MANUFACTURENHANDEL

Iserief & Co., Veenestraat 16, Den Haag.
Wisbrun & Liffman, Veenestraat 35, Den Haag.

MEUBILEERINGEN

Het Smyrna Tapijtenhuis, Ampèrestraat 30, Den Haag.
C. v. Moorsel, J. Hendrikstraat 9, Den Haag.
Gebr. Jungschläger, J. Hendrikstraat 19, Den Haag.
W. J. M. Simonis, Groenmarkt 34, Den Haag.
Firma Segaar, Spui 218/Thomsonlaan 93, Den Haag.
Schöder & Co., Groenmarkt, Den Haag.

ALS DE RECLAME ONTBREEKT,
MIST DE ZAAK DE STUWENDE
KRACHT,
DIE HAAR HOGER OPVOERT

band met de onlusten in China onmenselijk acht, de gezinsleden langer in dat land te laten dan noodig is. De opbrengst aan immigratiepapieren bedraagt over het afgelopen jaar ruim 2½ miljoen gulden bruto. De cijfers over 1925 waren 35.000 personen in totaal, w.o. 30.000 Chineezers.

II. UIT DE INHEEMSCHE PERS.

Bestuur in Indië en kiesrechtstelsel.

In de *Pertja Selatan* (liberaal, Palembang) van 8 en 10 Maart komt een artikel voor, houdende het verwijt, dat het Bestuur over Indonesië thans wel is waar door verschillende colleges wordt gevoerd, als: Volksraad, Provinciale Raad, Regentschapsraad, gemeenteraad, Locale raad, Marga Raad en Dessaraad, doch dat het volk daarin niet voldoende wordt vertegenwoordigd, als men rekening houdt met het aantal Europeanen tegenover dat der inheemsche bevolking. Uit dien hoofde wordt Indonesië dan ook niet door het volk bestuurd, zooals het eigenlijk behoort, doch door de bureaucratie. In Holland, waar de vertegenwoordigers der Staten-Generaal door het volk zelf worden gekozen, is het Bestuur wel in handen van het volk.

Schrijver wijt dezen misstand aan het kiesrechtstelsel dat in Indië geldig is en vindt dat er gestreefd moet worden naar verbetering van dat stelsel, echter niet met geweld, want de bedoeling is om samenwerking met de Regeering te krijgen. Het bestuur in Indië moet niet alleen door Europeesche ambtenaren worden gevoerd, doch ook door Inlandsche. Dit geschiedt thans ook wel, maar de Inlandsche ambtenaren die in het bestuur zitten, zijn niet anders dan werktuigen van de Regeering. Dit is de reden waarom het vertrouwen van het volk in de Regeering is verloren gegaan. Wil de Regeering dit vertrouwen herwinnen, dan moet zij beginnen zelf vertrouwen te stellen in het volk en wel door de Inlanders in de gelegenheid te stellen het land mede te besturen.

Dat er in Indië o.a. zelfs non-coöperatieve verenigingen zijn opgericht is, naar des schrijvers meening, dan ook het gevolg van het huidige kiesrechtstelsel en hij vermoedt dat, zoolang dat stelsel gehandhaafd blijft, de verhouding tusschen volk en Regeering niet beter zal worden, ja zelfs al mocht zij zoo rechtvaardig mogelijk optreden.

Ook het blad *Kemoedi* (radicaal, Palembang) uit bezwaren tegen het huidige kiesrechtstelsel in Indië, doch van weer anderen aard. Schrijver zegt o.a. dat, hoewel men als kiezer geheel vrij is in het kiezen van een candidaat en deze ook vrij in het aannemen of verwerpen van de keuze, dit alles slechts in theorie mooi is. Om echter behoorlijk een candidaat naar voren te brengen, moet een kiesvereniging opgericht worden en dit is niet gemakkelijk, omdat men in dezen tijd nog al bang is uitgevallen, geen propaganda er voor durft te maken of er op een vergadering over durft te spreken, vooral omdat men op zoo'n vergadering soms spreken moet over den P. E. B. of het I. E. V., ja zelfs over de Regeering. Doordat de aanwezige politie wellicht in den waan zou komen dat de spreker stelling nam tegenover de Regeering, zou dit de menschen bang maken om op vergaderingen uiting te geven aan hun gevoelens, met het gevolg dat de candidaat niet met algemeene stemmen wordt gekozen.

Verder heeft de schrijver het over den invloed welke door superieuren op hun ondergeschikten of minderen in den dienst kan uitgeoefend worden, waardoor deze laatsten niet vrij voor hun meening zouden durven uitkomen en hij zou daarom gaarne zien dat de kiezers hun stemmen voor het kiezen van Volksraadleden niet via de Locale Raden uitbrachten, doch rechtstreeks bij het stembureau te Batavia, opdat moeilijkheden als boven omschreven, niet behoeften voor te komen.

Koloniale politiek.

Onder dit hoofd komt in de *Bintang Timoer* (liberaal, Weltevreden) van de hand van den redacteur in Europa, Dr. Rivai, een serie van drie artikelen voor, resp. getiteld: „Een Eereschuld”, „de Veranderingen van deze eeuw” en „Het I. E. V. vooruit — Indonesië moet een waren voorman hebben in den Volksraad.”

Schrijver onderwerpt de koloniale politiek aan een beschouwing, van af den tijd der O.-I. Compagnie tot heden. In het begin bestond op Java de exploitatie-politiek, mogelijk gemaakt omdat de Ja-

Zang, Hygiën. spreker

Declamatie - Ademgymnastiek
Behandeling van spraakgebreken

HENRIETTE J. ALMA

Gewezen assist. van Jeanne van Oldenbarnevelt, Breda.
Spreekuur DINSDAGS en VRIJDAGS 1 tot 2.

Sweelinckstraat 185 - 's-Gravenhage

Aanbevelingen van H.H. Doktoren.

vanen een zwak karakter hadden. Zij werden het zachtste volk op aarde genoemd en als er maar knap genoeg voor was, kon hij hen vrouwen en oprollen zonder een woord van protest. Naar men zegt, is het Javaansche volk „het ste volk op aarde” geworden door de politiek der Javaanschen adel zelf. Toen die adellijken over hun rasgenooten de politiek van „hou-je-mond!” Toen de „sana”-mensen op Java men (bedoeld worden de vreemdelingen, van — dáár, tegen over *sini* — hier), zagen zij de deelen van den bestaanden toestand in en de hou-je-mond-politiek in stand door den schen adel voor zich te winnen met hooge gingen en schoonklinkende titels.

De O.-I. Compagnie dreef deze exploitatie-politiek door tot ze er bankroet van ging, vervolgt schrijver, waarna haar erfenis door de regeering in land aanvaard werd en Indonesië een kolonie de bestaande politiek echter bleef gehandhaafd werd de naam veranderd in dien van „koloniale politiek”. Volgens de verheven ideeën van die moest een kolonie het moederland steunen, dat moederland mocht zich door de productie van kolonie verrijken en deze politiek werd voort tot het kind (de kolonie) arm geworden was.

Tijdens de toepassing van die politiek in Indonesië was de Liberale partij in het Moederland het gezag, een partij die vreeselijk liberaal vooral als het voor haar eigen zak was.

Geleidelijk echter werden stemmen vernomen van Nederlanders die deze politiek niet meer goeden keuren en ook in de Tweede Kamer werd het er op uitgeoefend. Die stemmen werden luider en de naam „eereschuld” aan Indië ontstond. Hoe moest nu die eereschuld worden betaald der aan de koloniale politiek te tornen? Toen stond de „ethische koers” van de koloniale politiek een verandering van richting.

In zijn tweede artikel legt schrijver de beteekenis uit van den Vrijzinnig Democratische Bond in Nederland, die met steun van de S.P. en vaak ook van andere partijen een verstandelijke richting voorstond, n.l. educatie, irrigatie, emigratie, met geleidelijke afschaffing van de cultuur en heerdienst; de bedoeling is de emancipatie der Inlanders, voornamelijk op Java, te bereiken. Verder weidt schrijver uit over het ontstaan van de eerste groote Inlandsche verenigingen, Boedi Oetomo, die echter een bond van Inlandsche ambtenaren bleef, waar het volk zich niet moeide, en de Saekat Islam, welke door een digne taktiek der Regeering van een eens lichaam in kleine, onbeteekenende afdelingen werd een veel.

Na den grooten oorlog kreeg men den politiek inlichtingsdienst van de koloniale politiek en Volksraad ontstond, die door zijn redevoering „sana”-partij ongerust maakte. Eveneens met den G.-G. Fock een ouderwetsche politiek zetten van het systeem: „houd je mond”, want de communisten in de gelegenheid waren om in duister te werken met als gevolg de opstand Java en Sumatra. Deze opstand had volgens schrijver als zoodanig niet veel te beduiden, doch als politiek verschijnsel groote beteekenis wijst dat het volk reeds ver van zijn Inlandsche ambtenaren en alzoo van de Regeering af was. Het vertrouwen van het volk in de rechtvaardigheid van de Regeering is verdwenen en, al de Inlanders door de macht van politie, militaire en justitie te voorzichtig zijn om zich tegen de ten en bepalingen te keeren, het geschokte innend zal zich niet gemakkelijk herstellen.

Door middel van den Volksraad, buiten de van politie en justitie staande, kan men thans stem doen hooren en als het Indonesische ras politieke gedachte huldigde, zou door het stemmen het politieke stuur in handen der Inlandschen kunnen komen. Wie thans slechts naar het zoet gefluit der Vreemdelingenpartij te werken in het belang der economie en niet politiek te doen, zal ten slotte ervaren dat het slangengeluid is.

In het derde artikel legt Dr. A. Rivai de beteekenis uit van het I. E. V., dat in staat was zich te vormen en politieke economie te bepalen door de uitsluiting der Indonesiërs en de opening voor Nederlanders. De macht en kracht van het I. E. V. zijn niet een gevolg van 't feit dat Indo's rijp zijn in de politiek, doch van het zwaard gend groote aantal kiezers, waardoor het zoover

RASHOND.

Door omstandigheden voor den spotprijs van f35.- te koop: een witte Pommerse Spits, reu, zeer waaksch en zonder gebreken. Te zien: Amalia van Solmsstraat 122, tusschen 10 en 3 uur.

gemeenteraden als in den Volksraad overwegend worden. Schrijver eindigt o.a. met te zeggen dat het rasverschied bij de vervulling der betrekkingen verdwijnen en dat aantijgingen aan het adres Indonesiërs van luiheid, onbetrouwbaarheid dienen bestreden te worden, hetgeen slechts als men dezelfde rechten verkrijgt. Hij is overtuigd dat geen enkele Indonesiër van ganse harte en met vol vertrouwen reeds thans de leid van Indonesië zou wenschen, gelijk de reïonnairnen doen. Gelijk het I. E. V. zijn economische vooruitgang door wetgeving gesteund ziet, dit ook voor de Indonesiërs geschiedt mid-regelingen die in den Volksraad worden besproken. Hiervoor zijn noodig bekwaame Indonesiërs, n.l. gestudeerden, die in staat zijn ordonnantiën in den Volksraad te bespreken. Het lid zijn slechts als een eer beschouwen of het geld ambieeren, kunnen vergeleken worden Indonesiërs die hun rasgenooten verkoopen.

Jong-Indonesië.

Deze jonge vereniging komt een artikel in de *Bandera Islam* (Pan-islamietisch en nationalistisch, Bandoeng), inhoudende voorstel tot een uitzetting van het doel en het streven daarvan. Er wordt gezegd dat deze vereniging is van nog studeerende Indonesische jongeren met de bedoeling een vasten band te vormen tusschen de studeerenden in Indië; zij staat onder leiding van leerlingen der A. M. S., H. B. S. en L. O.-scholen. Schrijver zegt dat de grondslagen der bestaande verenigingen Jong-Java, Jong-Sumatra enz. niet meer voldeden aan de verlangens der leden die haken naar een eenheid van nationaal voelen, met het gevolg dat een „Jong-Indonesië” ontstond, gebouwd niet op „federatie” doch op „unitaristische” grondslagen en waaraan krachtig maken van het Indonesisch nationaal kan worden verwacht. Een federatie zou het provincialisme niet geheel doen verdwijnen, daar dan nog steeds auto-nome onderdeelen blijven, die elk voor zich niet hun rechten zullen willen afstand doen. Men kan niet zoozeer naar het algemeen, als wel het nationaal belang. De leden van Jong-Indonesië over dat egoïstisch voelen heen; Indonesië moet één en ondeelbaar; alle verschil in taal en ras, waardoor de rasgroepen van elkander gescheiden worden, moet zoo spoedig mogelijk verdwijnen. Rechts voor één ding moet men, volgens schrijver, n.l. dat de vereniging wordt een vereniging van „Intellectueelen”, m.a.w. dat er een klasse geschapen wordt, een „adelklasse”, die ver stelt boven het volk. Vele verenigingen in Indonesië zijn reeds zoo, vele „intellectueelen” voelen zich hoogerstaand dan de gewone mens. Schrijver vernam met veel genoegen dat de vereniging ook zal werken voor de nationale pad-rij, want, daar deze democratisch is, zal ver-der worden dat Jong-Indonesië een aristocratische intellectuele beweging wordt.

Indië en West-Ind. Literatuur-Overzicht.

Beschouwingen over het gratie-besluit.
De redacteur der rubriek „Uit de Euro-pese Pers” de lezers geregeld op de hoogte van de besprekingen der Indische *dagbladen* over de be-schouwing van den Gouverneur-Generaal ten opzichte van den dood veroordeelde communisten, als aan-tijging daarop zullen wij hier enkele Ind. *tijd-schriften* de revue laten passeeren, die eveneens besprekingen wijdden aan het gratie-besluit van den Gouverneur-Generaal.
De *Indische Post* (Nr. van 19 Maart) *betreurt* het besluit in *hooge mate*. Wel waardeert het blad de beweegredenen, de zuiver ethische motie-ven welke uit de gratie-verleening spreken, doch een Landvoogd wordt verlangd in de eerste plaats een *practische politiek* in het belang van het land. Het belang had geëischt nu eindelijk een besluit te stellen, dat lang in herinnering zou blijven bij allen, die zich verstout hebben of zich verstouten het gezag aan te tasten, naar hun leven en eigendom te staan. De oostersche politiek — en de praktische politicus moet hier-voor rekening houden in dit oostersche land —

Volharding voert tot doel

Adverteer voordurend

eischt voor moord den dood. Zoo spreekt het rechtsgevoel van den oosterling, die geen vrees heeft voor lichtere straffen, al zijn ze naar westersch begrip nog zoo zwaar. Het belang van Indië — niet het geprikkeld wraakgevoel, dat bij ernstige menschen geen woord mag meespreken — het belang van Inheemschen zoowel als van Europeanen eischte, dat voltooid zou worden het werk, dat er tot nu toe gedaan is ter bestrijding van het communisme, dat de doodstraf zou worden toegepast op hen, die zoo gemakkelijk zelf vermoord hebben.”

Het blad is ten slotte van meening dat „de dag van de gratie-verleening van de Bataviasche moordenaars is en zal blijven in de Indische geschiedenis een zwarte dag”.

Het *Alg. Landbouwweekblad voor N.-I.* van 19 Maart laat een gansch ander geluid hooren. Dit blad zegt dat men het besluit van den Gouv.-Gen. moet weten te eerbiedigen. „Doet men dat niet, dan beteekent dat niets meer maar ook niets minder dan opzegging van den eerbied, verschuldigd aan de Kroon, wier vertegenwoordiger in deze gewesten is: de Gouverneur-Generaal.”

„Wij weten, dat er planters zijn, die in de eenzaamheid met Inlanders werkende, niets liever zouden hebben gezien dan dat men de drie communisten had laten „bengelen”, doch wij zouden dien planters deze vraag ter beantwoording willen voorleggen:

Zoudt u het durven bestaan het doodvonnis over uw medemens uit te spreken, dat vonnis te doen voltrekken voor wat die medemens heeft gedaan of misdaan in ophitsing van gewetenlooze lieden, die hoog en droog zittende in een naburig land zich vrij weten, onbereikbaar voor de straf-fende hand der wet?

Wij echter weten ook, dat de landvoogd door zijn beslissing, men moge het desnoods een daad van overdreven pieteit noemen, zich hier in Indië en ook daar buiten zeer veel vrienden heeft gemaakt, meer vrienden, naar men vermoedt, dan vijanden. En voelen dezen zich in hun rechtsgevoel gekwetst, de vrienden van den Heer de Graeff achten zich ten deele ten volle, volkomen bevredigd.

Den hoogsten drager van het Gezag hier in Indië komt toe: Eerbied. Geven wij hem dien. Onver-kort!”

Het Katholieke weekblad voor N.-I. de *Java-Post* (Nr. van 18 Maart) zegt kort en bondig: „Zoo goed als geheel de Indische pers toont zich zeer onvoldaan (over het besluit van den Landvoogd) en zij geeft zeker het gevoelen weer van de groote meerderheid der bevolking, die gratie hier mis-plaatst acht. Alleen principieele tegenstanders van de doodstraf, met over-ethisch, theosofisch en... communistisch aangelegden, zal die beslissing bevredigen.”

De *Banier*, Christelijk weekbl. voor N.-I., zegt in het Nr. van 18 Maart dat het buitengewoon moeilijk is een oordeel uit te spreken, waar alle moti-veering, op grond waarvan de gratie werd verleend ontbreekt. Het blad erkent dat in zekeren zin de daad van den G.-G. een daad van moed is geweest.

Maar „in vele kringen zal de critiek hoogtij vieren, zal zij een politieke fout worden genoemd. Zal men zich afvragen of dan werkelijk de lachhartige moordenaars voortaan — zooals zij zelf immers triomfantelijk na de veroordeeling uitriepen: dat die doodstraf toch niet zou worden toegepast — naar hartelust kunnen moorden en branden zonder met den strop in aanraking te komen. Zullen en rechter en politie en bestuursambte-naren bedacht moeten zijn, dat hun leven door den hoogste in den Lande minder waard wordt geacht, dan het leven van deze moorders?....

Daarom is nadere motiveering zeer dringend noodig. Men vergeet niet, dat de groote massa maar al te zeer geneigd zal zijn, deze gratie als zwakheid aan te merken, en dat een groot gevoel van on-zekerheid zich en van justitie en van politie en van bestuur en publiek meester zal maken, als niet klare wijn geschonken wordt.”

Indië. Geïllustreerd Tijdschrift.

Inhoud van jaarg. 11, afl. 1 (13 April). Econo-mische schetsen uit de Inlandsche samenlevingen in Oost-Indië, door Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis. — Een deskundige over het klimaat van het Jang-plateau, door J. L. van Gennep. (De schrijver vindt in dit opstel nogmaals gelegenheid de aandacht te

M. A. J. LINNEWEEVER
WESTEINDE 32A - DEN HAAG
OPGERICHT 1827 TELEFOON 15551
LEVERANCIER VAN H.M. DE KONINGIN

Luxe en Orthopaedisch Schoeisel

Ons maatwerk in Luxe en Orthopaedische uitvoering is technisch en voetskundig geheel af. Steunzolen en andere dure aanvullende artikelen zijn bij ons schoeisel overbodig.

ONROESTBAAR STAAL

Tafel-, Dessert- en Fruitmessen worden niet meer aangetast door azijn, mosterd, fruit enz. Messenplank onnoodig. Alleen afwassen. Voordeelige prijzen. Het Ideaal voor de Tropen 5043

FONDERIE'S STAALWARENHANDEL
Gevest. Ao. 1839 - Achterom 17, Den Haag - Tel. 13692
Alle Staalwaren in de grootste sortering verkrijgbaar

ARBEIDSBEURS VOOR DEN OUD-IND. MILITAIR

Gevestigd te NIJMEGEN
Oude Varkensmarkt 41-53 Telefoon 1865

Geopend van 9-12 v.m. en van 2-4 uur n.m.
Zaterdags na 12 uur gesloten

Directeur A. VAN BOXTEL

Correspondentschappen in vele plaatsen.

Correspondentschap te

AMSTERDAM, J. van Loggem, Cilliersstraat 30h
DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Valkenboschk. 34
ROTTERDAM, J. F. Ferwerda, Calandstraat 24b
Telefoon van 9-12 10733
ARNHEM, G. J. Hoetink, Ammastraat 58

H.H. Werkgevers!

Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-Indische Militairen aan den arbeid te helpen.

Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:

Boekhouder, Kantoorbediende, Concierge, Huisbewaarder, Portier, Fabrieksopzichter en -waker, Jachtopziener, Magazijnmeester, Magazijnknecht, Wissellooper, Ploegbaas, Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur, Stoker centrale verwarming, Knecht van de apotheek en ander Personeel voor Zieken- en Weeshuizen, waaronder ook gediplomeerde Verplegers, Controleurs en Wakers voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegrafisten en Telefonisten, Koks. enz., waaronder geschoold Personeel.

De personen zijn allen vrij van militaire plichten. Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aanvragen om personeel, zoowel hier te lande als in Ned. Oost- en West-Indië.

P. DE KAT ANGELINO

MOEDRA'S OP BALI

MET 60 TEEKENINGEN VAN TYRA DE KLEEN

PRIJS gecart. f 9.- geb. in geh. linnen f 11.50

„Hoe voortreffelijk zijn de priesters zelve geteekend. Met goed overleg is, zoowel in de serie Boedha-priesters als in die van de Sjiwa-priesters, iedere persoon tweemaal geteekend, van voren en van terzijde, daardoor wordt de houding van het lichaam en in 't bijzonder van de handen zeer duidelijk.”
S (N. Rott. Crt.)

Uitgave v. d. N. V. „ADI-POESTAKA”, Den Haag

LIJST VAN ADRESSEN

ten behoeve van Repatrieerenden

(Vervolg).

MUZIEKHANDELAREN

Muziekhandel Dajos Bela, Fred. Hendriklaan 190, Den Haag.
Ph. Kruseman, Noordeinde 91, Den Haag.

OPTICIENS

P. W. Hiele, L. Jansstraat 27, Utrecht.
C. v. Monsjou, Valkenboschplein 19, Den Haag.

PARAPLUIE-MAGAZIJNEN

Kalker's Modemagazijn, Kalverstr. 100, Amsterdam.
A. Querelle, Schoolstraat 10, Den Haag.

PIANOHANDELAREN

L. Jacobi, Regentesselaan 123, Den Haag.

PORSELEIN EN AARDEWERK

Focke en Meltzer, Hoogstraat 5, Den Haag.
C. Hoying, Spuistraat 20, Den Haag.

POSTZEGELHANDEL

Max Pool, Korte Poten 25, Den Haag.

RECHTSKUNDIGE BUREAUX

v. d. Geer, W. de Withstraat 79, Den Haag.

REISBUREAUX

Kon. Paketvaart Mij., Amsterdam.
Rotterdamsche Lloyd, Rotterdam.

RESTAURANTS

Rest. Duinoord, Sweelinckplein, Den Haag.
W. F. Klink, Wagenstraat 109a, Den Haag.
Rest. Promenade, Oude Schev. weg 21, Den Haag.
Rest. de Twee Steden, Buitenhof, Den Haag.

RIJWIELHANDELAREN

P. Nassenstein, Bachmanstraat 42, Den Haag.
J. F. Vrolijk, W. de Withstraat 68, Den Haag.

SCHOENMAKERS

R. Grothe, Goudenregenstraat 298, Den Haag.
A. J. Linneweëver, Westeinde 32a, Den Haag.

STOOMVAARTLIJNEN

Crans & Co., Plein 22a, Den Haag.

TANDARTSEN

Alg. Haagsch Inst. voor Tandheelkunde, Piet Heinstraat 2, Den Haag.
A. J. M. v. d. Sprong, Laan van Meerdervoort 426, Den Haag.
J. van Veen, Weimarstraat 27, Den Haag.

TEHUIZEN VOOR KINDEREN

Kl. Opvoedingstehuizen, Pr. Mauritsplein 23, Den Haag.
H. Lenstra, Hoofdweg 53, Amsterdam.
Tokuni, Amersfoort.
Zandbergen, Amersfoort.

TEHUIZEN INDISCHE BEDIENDEN

Persinggahan, v. Boetselaerlaan 2, Den Haag.

TOKO'S

Toko Bogor, Suezkade 12-12A, Den Haag.

TRICOT-GOEDEREN

Iserief & Co., Veenestraat 16, Den Haag.

UITZENDING VAN DINERS

Maison Blom, 2e Schuytstraat 77, Den H.

VERMAKELIJKHEDEN

Dierentuin, Benoordenhoutscheweg, Den Haag.
City Theater, Veenestraat, Den Haag.

VERZEKERINGEN

Bruno Tideman, Kanaalstraat 15, Apeldoorn.
's-Grav. Rijwielverz. Mij., Conradkade 56, Den Haag.
Onderl. Levensverz. Eigen Hulp, Kortenaerkade 3, Den Haag.
Schenzer's Alg. Ass. Kantoor, Papaverhof 35, Den Haag.

VLEESCHHOUWERIJEN

H. J. M. van Duyn, Keizerstraat 165, Scheveningen.
D. Elings, Piet Heinsiraat 81, Den Haag.
Verwoerd, Heerenstraat 11, Voorburg.

WASCH- EN STRIJKINRICHTINGEN

P. de Haan, Looierslaan 2, Voorburg-Veur.
v. Kuyeren en Horstman, Wingerdstraat 45, Den Haag.

ZANG

Mevrouw Al D, 2e Sweelinckstr. 185, Den Haag.

Jacqueline Baudet

Denneweg 126^b

Telephone 17245

LA HAYE

5119

Chapeaux pour Dames

vestigen op de geschiktheid van het Jang-plateau als gezondheids- en recreatieoord). — Bekende en merkwaardige Indische planten in woord en beeld, door Dr. Z. Kamerling. (I. De peper en haar verwanten).

Oedaya (Opgang).

De Mei-afl. bevat: Titelplaat: De Sultan van Pontianak, Ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw (met bijschrift). — Idealisme in rassentoenadering, door Rn. Ms. Noto Soeroto. Voordracht. — Uit 't leven van de neger- en kleurlingenbevolking van Suriname, door J. F. E. Einaart (met ill.). — Boeatan, door Mevr. M. van der Schriek (met ill.). — Van visschen en visschers te Tanah Poetih (met ill.). — Van kunst en kunstenaars. P. A. J. Moojen en zijn boek over Bali (met ill.).

De Opbouw. Democratisch tijdschrift.

Het 15-April-Nr. brengt het eerste gedeelte van eene zeer belangrijke beschouwing van den heer J. F. H. A. Later over „De Inlandsche beweging”. — Mr. A. J. Joekes bespreekt in zijn bekende rubriek „Uit en over Indië” de volgende onderwerpen: Indië in de christelijk historische Unie. — De doodstraf. — De Nieuwe Volksraad. — De hr. G. Bolkestein brengt ter sprake een brief van Adjan-koeso, groot opperhoofd der Saramacaner Bosch-negers, aan den Secretaris van den Volkenbond.

De Indische Verlofganger.

De hr. S. Kalff wijdt in het Nr. van 29 April een mooi artikel aan de nagedachtenis van Generaal van Heutsz. — Mevr. C. Vis-Janssen van Raay geeft eene bijdrage: Losse historisch-medische mededeelingen (Indische varia). — Onder het opschrift „de ware lust ontbreekt” wijst v. d. B. er op dat over het algemeen zoo weinig gevoeld wordt door Nederland's jongelingschap om eene betrekking in Indië te aanvaarden. „En dat, terwijl de vaderlandsche universiteiten aan alle kanten uitpuilen van wege het overweldigend aantal weetgierigen.”

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 38 (19 Maart). Mijn laatste wandeling door de theetuinen, door H. W. S. van Hooff. — Inrichting voor het aanbrengen van een verduurzaamdekmiddel op vruchten of andere voorwerpen. — Hollandsche actie tegen het communisme en bolshevisme, door M. van Boecop. — Theecultuur in Engelsch-Indië. — Indische landbouwproefstations, door Prof. Dr. F. A. F. C. Went (ontleend aan de Ind. Merc.). — Europeesche kolonisatie in Indië.

Landbouw.

Tijdschr. der Ver. van Landbouwconsulenten.

Uit den inhoud der Maart-afl. Schadelijke insecten aan Paudanus, door S. Leefmans (met afb.). — Nogmaals de groote omvang, de aard en beteekenis der braakligging van de bouwgronden op Java en Madoera in den Inlandschen landbouw, door A. M. P. A. Scheltema. (Opmerking naar aanleiding van een artikel van den hr. E. L. K. Schmülling in de „Indische Gids” van Oct. '26). — De wet van het minimum en de wet der physiologische wisselwerkingen, door Ir. E. de Vries.

De Indische Culturen.

Het Nr. van 15 Maart bevat o.m.: Enkele opmerkingen betreffende het gebruik van de Automata-spuit bij de bestrijding van de bladluizenplaag in Deli, door J. C. v. d. Meer Mohr (met ill.). — Over het determineren van schimmels aan de Indische Proefstations, door Prof. Dr. Joh. Westerdijk. — Indische papierplanten, door S. Kalff (slot). — Verbeterde drogingsmethoden voor tropische grondstoffen, door Dr. Platsch. — De import van nieuwe aardappel-variëteiten in Ned-Indië, door D. Buyze. — De koloniën als afzetgebied, door Prof. G. Cassel.

De Indische Mercuur.

No. 17 (27 April). Bereiding van Para-rubber door den Inlandschen rubberplanter in Ned. Oost-Indië, door Ir. W. Spoon. — De haven van Sabang, door J. W. Geesink. (Bespreking van H. Moreau, le Port de Sabang). — Overzicht van de productenmarkt op Java en Madoera gedurende het 4e kwartaal van 1926. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financiële berichten en verslagen, zoomede de overige vaste rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft een opgave van recente literatuur over rubber.

VOOR TAXATIE

1968

van Meubilair, bijvoeging van Goederen, en publieken verkoop van geheele Inboedel.

raadplege men den Auctioneer
W. DOP - Tel. 34957 - DEN HAAG

Tectona. Boschbouwkundig tijdschrift.

De Febr.-Mrt.-afl. bevat de volgende oorspronkelijke bijdragen: Bedrijfsregeling, door H. Beck. (Eenige aantekeningen betreffende 30 definitieve bedrijfsregeling in de djati-bosch van Java). — De ontwikkeling van het djatiboschbeheer op Java, door C. L. M. Draaisma. — Jonging en verpleging van den djati, door H. Hart en A. C. Noltee. — De lengteverhouding van het geogste djati-timmerhout, door J. P. L. van der V. — De richtlijnen van den djati door W. Becking. — Verder literatuur — overgenomen artikelen — personalia.

Suriname.

De Memorie van Antwoord in zake het loopig Verslag van de Eerste Kamer betreffende de Surinaamsche begroting voor 1927 is verschenen. De Minister deelt daarin ter beantwoording van de vraag van de leden, welke sceptisch gestemde leden opzichte van het wetslagen der door den ondernemersraad aan te wenden pogingen om kapitaal voor Suriname te interesseeren, o.m. dat naar zijn opvatting de Regeering ten deze de leiding behoort te nemen, doch als haar heeft te beschouwen het bieden van hulp en Overigens mag z.i. stellig worden verwacht, indien aan de door den Ondernemersraad in licht gestelde desiderata zooveel mogelijk tegemoet gekomen, niet slechts de bestaande ondernemingen in beteren doen zullen komen, ook het toestroomen van meer kapitaal naar Suriname kan worden tegemoet gezien.

Met het door eenige leden opgeworpen denkbeeld om voor Suriname te komen tot een stelsel van ferentiele tarieven in den trant van dat, het voor het Britsche Rijk is ingevoerd, zou de ter bezwaarlijk kunnen instemmen. Een zoodanig principiele wijziging van de tot dusver in al overzeesche gewesten op dit punt gevolgde wijze zou trouwens niet voor Suriname alleen in weging kunnen worden genomen.

De minister is het geheel eens met de leden versterking in aantal van de bevolking een element tot verbetering van den toestand achten. De vorm van immigratie, welke thans van Landswege geldelijk wordt gesteund, is die van arbeiders. Java en de ervaring heeft geleerd, dat het groote deel der aangevoerde Ned.-Indische migranten (ruim 80 pct.) Suriname blijvend tot plaats kiezen.

Bevordering van emigratie naar Suriname en werklozen hier te lande zou de Minister niet te zaam achten.

Een herziening van het onderwijsstelsel in Suriname ligt in het voornemen.

Onze indruk is dat de Eerste Kamer weinig aandacht heeft gewijd aan de schriftelijke en mondelinge behandeling van bovengenoemde begroting in de Tweede Kamer. De Minister heeft ook in zijne Memorie meer dan eens daarnaar ten verwijzen.

Een vraag moet ons hier uit de pen: de Minister heeft de correspondentie tusschen de Britsche regeering over de westelijke grens van Suriname aan de Tweede Kamer overgelegd. Hebben de leden van de Eerste Kamer daarvan ook kennis mogen nemen en hebben ze dat gedaan? Zou dan is het wel vreemd dat daarvan niets te merken valt in het Voorloopig Verslag. Vinden de leden de zaak de moeite niet waard? De dood van Sem van Kol is wel een groot verlies voor Suriname geweest.

Wij lezen in „Suriname” van 25 Maart: „In de Demerariaansche „Daily Chronicle” van 8 Maart j.l. heeft het onderstaand bericht zeer aandacht getrokken in verband met de bestaande Westgrenskwestie en de wijfelachtigheid van de Nederlandsche Regeering om toch eindelijk stappen te doen teneinde tot een bevredigende oplossing daarvan te geraken.

Wij geven dit bericht vertaald hieronder in geheel terug: „Diamant in de Corantijn. Het rapport van expedite:

Een expeditie van negen man uit No. 28 Village Skeldon, heeft gerapporteerd, dat alle indicaties vonden zijn, die wijzen op de aanwezigheid van diamant aan de oevers van de Corantijn in de omstre-

ONDERLINGE LEVENSVZERKERING VAN EIGEN HULP

Hoofdkantoor: 's-GRAVENHAGE, Kortenaerkade 3.

Bijkantoor: BATAVIA, Voorrij Zuid.

Gunstige tarieven en Verzekeringsvoorwaarden.

Vraagt deze tarieven en gij zult Uwe Levensverzekering sluiten bij de O. L. V. E. H.

van de Fort Williamvallen. De expeditie ver-
de dat gebrek aan regens de eenige oorzaak
est is die succesvolle operaties nog helet heeft
verzekert nadrukkelijk dat er kapitaal noodig is
het werk ter plaatse te financieren?.....

ons vorig nummer maakten wij melding van
bericht uit Surinam dat daar petroleum zou
aangeboord. In „De West” van 5 April vinden
daarover het een en ander medegedeeld.

Van Gouvernementswege wordt naar drink-
geboord op de vestigingsplaats Paradise. Op
diepte van ongeveer veertig meter werd vrij
water verkregen, dat echter bij scheikundig
zoek niet geschikt bleek voor gebruik. Bij ver-
oren werd het water weder troebel, op wit af.
n avond dat de opzichter Hidalgo zich wilde
ngen of er veel water was opgekomen en een
aanstreek, volgde een kleine ontploffing,
op gasontwikkeling wees. Het water, dat nu
schijn kwam, rook naar petroleum. Een mon-
d werd gezonden aan den scheikundige Ho-
die bevestigde dat in dit monster zich petro-
bevond. Dr. Versluys, door de regering uit-
nen voor de waterleidingsplannen, die zich
in Nickerie bevond, werd er bijgehaald en
eveneens, dat hier petroleum was aange-
Hij reisde binnendoor naar Paramaribo en
Vrijdag persoonlijk aan den Gouverneur de
inlichtingen over het aantreffen van petro-
in Nickerie.

het onzekere tastend over de beteekenis van
mondst, werd denzelfden-dag telegraphisch be-
daarvan gezonden aan de Bataafsche Petro-
maatschappij, in verband met de nog hangende
of deze maatschappij het vergunningsrecht
onderzoek naar petroleum en steenkolen zou
nemen van het syndicaat Koker c.s.

erenavond werd telegraphisch antwoord ont-
de van de Bataafsche, waarbij zij als haar voor-
en indruk het vermoeden uitsprak, dat men
doen had met moerasgas, dat met petroleum
uitstaande heeft. Eerst na ontvangst van na-
berichten, zou de Bataafsche kunnen beslissen
haar aanleiding bestond om het onderzoek
te zetten?.....

lezen verder in het bericht dat men in Nicke-
petroleumlamp heeft kunnen branden —
met een walmende vlam — van de op Pa-
te voorschijn gekomen vloeistof.

West” van 29 Maart schrijft: „Palmcultuur.
uari werd een bezoek gebracht aan Suriname
heer J. Musset als afgevaardigde van een
aansch consortium, dat zich sterk interes-
voor de winning van palmolie. De bedoeling
om de olie te winnen uit wilde palm-
en, doch plantages aan te leggen van olie-
en. Dezer dagen is telegraphisch bericht ont-
van den heer Musset, dat in Mei twee des-
gen naar Suriname worden gezonden voor
onderzoek ter zake. De heer Musset denkt
Juni te volgen... ”

er een Amerikaansche onderneming in Suri-
Er zullen wel meer volgen: in de toespraak
resident Coolidge, op 25 April op het jaarlijk-
ner van de United Press in New York gehou-
de deze, (zie de „N. R. Ct.” van 26 April,
blad B):

dat thans, nu het Amerikaansche volk zelf
overschot van kapitaal beschikt, het dit
voor het ontsluiten van onontgonnen lan-
at in overeenstemming is met de wet dat men
aste dienen zal.

werk dient echter verricht te worden met
waardigheid en naastenliefde en mag niet ver-
worden tot een peil van louter uitbuiting.
worden tot een peil van louter uitbuiting.
slag leggen op de natuurlijke hulpbronnen
reemde landen of het achterwege laten van
lijke belooning aan hun arbeidskrachten is
oorloofd.

zelfde nummer van „De West” het bericht
drie Amerikaansche vliegtuigen in Parama-
aangekomen. Half Paramaribo was op de
hen welkom te heeten.

„Haagsche Post” van 30 April een aardige
aan een „Surinamer” over het Boschnege-
d Jankoesoe, die aan den Secretaris-

generaal van den Volkenbond een brief heeft ge-
schreven. Geen Surinamer, die de Boschnegers kent,
zal hebben geloofd dat Jankoesoe zelf tot deze daad
is gekomen. Wie hem daartoe heeft aangezet zal
wel geheim blijven.

Onder de admirals, die bij het avondfeest op den
Hofvijver op 30 April in de sloepen plaats namen,
misten wij admiraal Abraham Crynssen, die in 1667
Suriname op de Engelschen heeft veroverd. Nog
onlangs kon men in een artikel van den heer Fred.
Oudschans Dentz in „De Indische Verlofganger”
van 11 Maart over hem lezen.

Bij Kon. besluit d.d. 23 deze is de heer L. C. Prey,
kapitein van den generalen staf, benoemd tot ad-
ministrateur van financiën in Suriname.

Curaçao.

Een philippica.

Terwijl de komkommertijd voortduurt door het
uitblijven der *Amigos* (*La Cruz* en *La Union* be-
reiken ons wel), komt de *N. R. Ct.* in haar ochtend-
blad van 27 April l.j. met een brief van haren par-
ticulieren correspondent, die als het ware onopzet-
telijk een weerklank geeft op de critiek in het Voor-
loopig verslag, begrooting 1927 der Tweede Kamer.
Men oordeele:

„Een veelbereisd Amerikaan, die op zijn reizen
tusschen Noord- en Zuid-Amerika, Willemstad
reeds meermalen had aangedaan om er van boot te
verwisselen, maakte onlangs, bij weer zoo'n ge-
legenheid, de opmerking, dat Curaçao in de laatste
jaren „toch zoo erg achteruit gegaan is”.

Verrassend als zulk een opmerking bij het eerste
aanhooren moge klinken in dezen tijd van juist zoo
buitengewoon snellen economischen vooruitgang —
het zou dwaasheid zijn te ontkennen, dat Willem-
stad in menig opzicht op den vreemdeling den in-
druk maakt van een stad, die het hoogtepunt van
haar bloei achter den rug heeft en thans op den
terugweg is. Een vervallen, wegzakkende kade, in
déplorabelen toestand verkeerende straten, slecht
onderhouden, onooglijk uitzienende loodsbooten, dat
alles, dat het eerst de aandacht van den aankomen-
de trekt en hem zijn eerste indrukken verschaft,
doet zeker wel eenigszins denken aan een stad in
verval, waarvan de bestuurders de handen hebben
afgetrokken.

Het ware niet heel erg, als de achterstand in het
verzorgen van openbare werken en belangen, welke
hier allerwege valt waar te nemen en die veel weg
heeft van laakbare verwaarloozing, slechts den
uiterlijken schijn betrof. Wie op vergoelijken uit is,
zou in dat geval verzachtende omstandigheden kun-
nen pleiten: snelle opkomst der plaats, tekort aan
werkkrachten, moeilijkheid van aanpassing bij snel
veranderende omstandigheden en zoo meer.

Van dit alles is hier echter geen sprake. Wie
thans overmacht als reden van den achterstand aan-
voert, erkent in het gunstigste geval slechts gedu-
rende al de jongst verlopen jaren al bitter weinig
inzicht gehad te hebben in de beteekenis van de
werking van het groote bedrijf der hier gevestigde
petroleumindustrie.

Maar ook deze twijfelachtige vergoelijking kan
o.i. kwalijk gelden, waar de groote ommekeer in
den economischen en financieelen toestand van
Curaçao zich sinds 1921 zoo duidelijk manifesteert
in alle mogelijke statistische cijfers en waar boven-
dien van zooveel verschillende zijden op de nood-
zakelijkheid van grooter activiteit van het Gouver-
nement en op de gevaren, althans nadeelen van het
dralen en talmen met de uitvoering van verschil-
lende werken, reeds door oud-Gouverneur Helfrich
in het vooruitzicht gesteld, is geweest.

Wat men thans hier ervaart, wijst dan ook niet
alleen in schijn op verwaarloozing, maar is ook in
werkelijkheid het noodwendige resultaat van laks-
heid, van een politiek van *laissez-allor*.

Het zou onbillijk zijn de moeilijke positie waarin
het Gouvernement van Curaçao thans tegenover
zooveel achterstand op zoo verschillend gebied ge-
raakt is, enkel en alleen te wijten aan het Koloniaal
Bestuur, al wil het ons voorkomen, dat het den
Gouverneur met den noodigen goeden wil wel niet
zoo heel moeilijk zou zijn gevallen den minister van
koloniën van de urgentie van een meer doorta-
de politiek te overtuigen. Ook het departement van

R. SCHENZER'S ALGEMEEN ASSURANTIE-KANTOOR PAPAVERTHOF No. 35 DEN HAAG TEL. 30070

Belast zich met de vakkundige
behandeling van Assurantie
aangelegenheden v. elken aard

OUD INDISCH GAST
LID DER VEREENIGING OOST & WEST

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ AMSTERDAM

Gestort Kapitaal . . . . . f 80,000,000.—
Statutaire Reserve . . . . . - 21,117,340.—
Buitengewone Reserve . . . . . - 22,660,000.—

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Trans-
ferten. — Incasseringen en Financieringen. — Schrif-
telijke en Telegrafische Credieten. — Reiscréditbrieven.
— Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Aan- en Ver-
koop van Effecten. — Administratie van Vermogens. —
Open en Gesloten Bewaarneming.

SAFE-DEPOSIT — KOFFERKLUIS

Inrichting tot het plaatsen van brandkasten. Speciale
gelegenheid tot het huren van afzonderlijke kluisen
voor groote administraties.

GEVESTIGD

TE 'S-GRAVENHAGE
NOORDEINDE No. 144

LOYENS & VOLKMAARS
CONSULATIEBUREAU VOOR BELASTINGZAKEN

ONDER LEIDING VAN
W. J. DE LANGEN
TELEFOON No. 10743

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

Belasten zich met alle Bankzaken

Safe-Inrichting

TAAMS & KEYSER

BANKASTRAAT 10, Den Haag - Tel. 17164, 10387

KEYSER & Co.

P. C. HOOFSTRAAT 24
Amsterdam - Tel. 21729

Behandelen alle Effectenzaken, geven
inlichtingen over Courante en
Incourante Fondsen

REKENING-COURANT COUPONS

Eczeem, Asthma, Rheumatiek, enz.,

wordt met spoedig resultaat genezen bij de

INHALATORIUM EN MASSAGE-INRICHTING

WILLEMSTR. 11 - TEL. 13185 - DEN HAAG

Spreekuur dagelijks van 2—5 en volgens afspraak — Ook aan huis te ontbieden

DE N.V. BEGRAFENIS-ONDERNEMING
„SIMPLICITAS”
 VAN W.J. INNEMÉE & ZONEN TE 'S-GRAVENHAGE
 IS ONMIDDELLIJK IN HET BINNEN-EN BUITENLAND TE ONTBIEDEN VOOR REGELING VAN EEN TRANSPORT, BEGRAFENIS OF CREMATIE
 KANTOREN: DENNEWEG 71-73
 GARAGES, KISTENMAKERIJ EN DRUKKERIJ: HOOIKADE 43-57
 TELEFOON: 11314 EN 12890

WARMWATER
 Gratis G.E.B. warmwater-installatie

INLICHTINGEN:
M. A. VROLIJK
 Thomsonlaan 41 Telef. 35618
 'S-GRAVENHAGE
 Alle voorkomende reparatiën tegen concurrerende prijzen.

Engelsch BLAUW
 Colb. Cost. naar Maat **98.-**
 Dit costuum garandeeren wij ten volle voor soliditeit, kleurechtheid
Onverslijtbaar

C. H. ERNENS VALERIUSSTR. 39 h. Danckertstraat DEN HAAG TELEFOON 34836

ZORG DAT UW RECLAMES OVERZICHTELIJK ZIJN. OVERDAAD SCHAADT

Leden van O. en W., eet steeds
KLINK'S FIJNE BELEGDE BROODJES PEKELVLEESCH ROASTBEEF HAM, ENZ.
 Aanbevelend, **W. F. KLINK,**
 Wagenstraat 109a - Den Haag - Tel. 17811
 Wordt ook thuis bezorgd.

koloniën gaat zeker niet vrij uit, waar men ook daar op de hoogte moet zijn geweest van den grooten ommekeer, die zich in dit West-Indische gebiedsdeel aan het voltrekken was en toch in gebreke schijnt te zijn gebleven den Gouverneur tot meer voortvarendheid aan te sporen.

Wat echter kwalijk aan iemand anders dan het tegenwoordig hoofd van het bestuur kan worden geweten is de geest van „laat maar waaien”, welke thans zoo algemeen heerscht.

Velen, die den gang der openbare zaak met belangstelling volgen en zich rekenschap geven van den officieelen geest, hebben het gevoel, dat zij eigenlijk een débacle aan het meemaken zijn, een débacle van bestuursvoering. Men heeft den indruk, dat het bestuursapparaat niet langer geregeld werkt en verwacht elk oogenblik haperingen daarin, het vastloopen van een of anderen tak van openbaren dienst.”

De brieven schrijver deelt dan mee, dat het eenige weken tevoren gebeurd is, dat 's morgens een stuk of tien stoomschepen voor de haven op den loods lagen te wachten, terwijl alle motorbooten van den loodsdienst defect waren. Met geleende booten zijn de loodsen toen naar buiten moeten varen. Een paar stoomschepen hebben echter 24 uur buitengaats moeten blijven.

Curaçao in Mexico.

El Universal van 1 April 1927, het Mexicaansche dagblad, bevat 8 kiekjes van Curaçao en een portret van gouverneur Brantjes; voorts eenige statistische gegevens.

Uit den Verren Vreemde.

Vervlogen roem.

Een week geleden — 28 April — gaven de bladen een telegram uit Berlijn afkomstig weer van dezen inhoud:

„Wrangel naar China?”

Uit Belgrado wordt gemeld, dat generaal Wrangel aldaar in de laatste dagen herhaaldelijk geheime conferenties heeft gehad met Russische monarchisten. Beweerd wordt, dat het plan bestaat, de 20.000 man van het leger van Wrangel, die in Zuid-Slavië leeft en op zichzelf een militaire organisatie vormt, onder Engelsche leiding in China tegen de communisten ten strijde te zenden.”

't Bericht ziet er hoogst onwaarschijnlijk uit. Als daad van Russische monarchisten, onder Engelsche leiding, is inmenging in den loop der Chineesche zaken zeker niet aannemelijk te achten. Ook is het te veel eer aan Wrangel of het overschot van zijn leger nog de benaming van een militaire organisatie toe te kennen.

Bestaat dit overschot nog, en ware 't misschien tot een kern, van twijfelachtige waarde, van een strijdmacht te benutten, er was, zooals men zich zal herinneren, ook een vloot, die onder de algemeene leiding van generaal Wrangel, een rol dacht te vervullen in den Russischen strijd. Herbergt Zuid-Slavië het overschot van hetgeen het leger was, in de golf van Bizerte, in Tunis, is opgeborgen wat over is van de vloot. En nu vinden wij juist een beschrijving van deze in stilte verkrijvende en verdwijnde grootheid in La Dép. Col. van 25 April.

In 't laatst van 1920 was deze scheepsmacht, uit de Zwarte Zee ontsnapt, op weg naar den Fransche haven Toulon, toen zij bevel kreeg Bizerte aan te doen. De overtocht werd met groote moeilijkheden volbracht. De oorlogsschepen van de voormalige Russische marine waren meerendeels door hun bemanning verlaten. Wrangel beschikte over een geheel onvoldoende bemanning en bezetting der leidende plaatsen. Uit zijn leger hadden zich vrijwilligers hiervoor aangemeld, die meenden met goeden wil gebrek aan kennis en bekwaamheid te kunnen aanvullen. 't Is toch te verwonderen, dat men er toer zoo in geslaagd is, onder leiding van den Fr. kruiser Edgard-Quinet, de oorlogsschepen behouden in Bizerte voor anker te brengen.

't Waren er 18. De pantserschepen Georgi, Alexief en Korniloff, de kruiser Almaz, het schoolschip Moriale, de torpedoschepen Dersky, Despoikoing, Pilky, Guevny, Pospechny, Zorky, Zomzy, Zarky, Zereko, de onderzeczers Bourrevestnik, Tulerie, Outka en A. G. 22.

Het waren meerendeels schepen tijdens den oor-

AMERICAN HOTEL - AMSTERDAM
 Hotel en Café-Restaurant le Rang.
 Schoonste Ligging - Modernste Inrichting
 Electriche Verlichting - Centrale Verwarming
 Electriche Personenlift
 Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen
 A. W. VOLMER, Directeur.
 Tel. Interc. 4737 Code 5th Edition A. 1

log van stapel geloopt. Laat ons slechts van eenige bijzonderheden vermelden, als type van het geheel. De Alexieff in 1914 voltooid, een waterverplaatsing van 23.000 t. De bewaart telt 12 st. van 305, en 20 van 130 m.M.

Die vloot is te Bizerte binnen gevallen, daar nog, langzaam maar zeker vergaand, andere bestemming dan langzaam en zeker gaan.

Met de schepen kwamen niet alleen echte schepelingen en zij die vrijwilligen dienst zoodanig deden, maar tevens vluchtelingen uit land. Matrozen, soldaten, burger-functionarissen doch ook grijsaards, vrouwen, kinderen, général déchu voisinait avec le moujik et la cesse avec Pouvrière, tous unis dans une misère.”

Deze menigte werd verspreid over alle van Tunis, waar men groepjes en enkelingen doende in de zonderlingste kleedij zag slendelen. De regeering van het Fr. protectoraat heeft bejverd zooveel doenlijk te hulp te komen. Men werden opgetrokken. Waar mogelijk de bekwaamheden benut en werd werk gemaakt. Men vond Russen werkzaam in de meest loopende betrekkingen en baantjes. Alles hadden meegebracht of aan 't lijf hadden, op; wie geen werk vond kwam in de allertrouw omstandigheden.

Sedert heeft de tijd hun aantal sterk vermindert. Wie maar een kansje meende te hebben een beter lot elders, vertrok; wie in Tunis werkkring vond, ging daar in de menigte op is nog een groep over, die in stilte leeft, zich land en taal aanpast, en een soort van Russische kolonie gaat vormen.

De oorlogsschepen liggen er echter nog. In zijn ze door een commissie bezocht. Eenige kleineren hebben een bestemming gekregen. Franschen dienst en onder nieuwe namen, overigen zijn onbruikbaar verklaard en leverd aan den grooten slooper, den tijd, die werkt als men hem onverhinderd vrij spel laat.

Pan-Pacific Arbeidsconferentie te Kanton.

Volgens een Japansch bericht uit Kanton, daar den eersten Mei een Pan-Pacific Arbeidsconferentie gehouden worden onder auspiciën de Algemeene Arbeidersverenigingen in China, de Federatie van Australische Arbeidersverenigingen. Er waren uitnodigingen gezonden aan Britsch-Indië, Rusland, de Ver. Staten, Korea, de Philippijnen, Indo-China, Canada, landen op de westkust van Zuid-Amerika. De conferentie beoogt de verhinderende van een oorlog Pacific en de oplossing van het Pacific-verdragvraagstuk, zoomede de vorming van eenheidsfront ter verdediging tegen het imperialisme. N.I. wordt in 't bericht niet genoemd.

Ingezonden.

Curaçao, 2 April 1927

Aan de Redactie van het Koloniaal Weekblad te Den Haag.

WelEdele Heeren,

Het bericht in het „Koloniaal Weekblad” No. 17 Februari j.l., pag. 7, als zouden de schepen de Zealand Shipping Co. Ltd. Curaçao niet meer aan zou den indruk kunnen wekken dat geen New Zealand booten Curaçao meer aandoen. Deze indruk zou juist zijn. Er komen hier n.l. geregeld schepen Engeland—New Zealand-lijn van Shaw Savill & Co. Ltd., London, t.w. de „Mataroa” en „Tamaroa”, 12.000 ton elk, stookolie innemen. Dit zijn snelle, keurig ingerichte schepen, welke 1ste en 3de class passagiers vervoeren en de reis van Curaçao Southampton in circa 12 dagen afleggen. Agende deze Lijn te Curaçao is de Curaçaosche Scheepvaart Maatschappij.

Wij zouden het op prijs stellen indien U in het volgende nummer van „Het Koloniaal Weekblad” aanvulling van bovenvermeld bericht zoudt willen nemen.

Hoogachtend,

De Directie der Curaçaosche Petroleum Industrie Maatschappij

Vleeschhouwerij - Spekslagerij

Verwoerd-Voorburg, Tel. V. 106

Oude gerenommeerde Zaak. Daar benevens zeer concurrerend adres
VERWOERDT :: VOORBURG
HEERENSTRAAT 11 TELEFOON V. 106

Leverancier van de voornaamste families uit Den Haag en Voorburg
VRAAGT BIJ ONS PRIJSOPGAAF
HEERENSTRAAT 11 TELEFOON V. 106

Keurige Bediening

Berichten der Afdeelingen.

Afdeeling Nijmegen.
SOCIETEITSMIDDAG. De volgende Societeitsmiddag zal gehouden worden weer in het Oranje-hotel van Middags 3-5.30 uur, op Zaterdag 14 Mei, waar de Heer Burger — als vervolg op zijn jongste voorrecht — zal geven een causerie met lichtbeelden „Een wandeling over het eiland Curaçao”. De afdeeling er niet aan, of de aanwezige leden vanmiddag j.l. zullen allemaal minstens één ander lid brengen om de vlotte causerie van den Heer Burger te wonen en keurige lichtbeelden te zien, vooral van het land, dat weinig gekend wordt. De causerieën van den Heer Burger — waarvan de eerste zeer belangrijk, leerzaam en interessant was — tevens bedoeld als een algemeene inleiding voor het najaar te houden tentoonstelling over West-Indië. **Dus allen naar de Societeitsmiddagen!** met nieuwe leden!
De Secretaris,
GESCHER.
d. Berghstraat 74.

Mededeelingen.

Van de Redactie.
HET WERK VAN PA VAN DER STEUR.
Ontvingen het verslag over 1926 van het bekende „Oranje-Nassau” te Magelang van Pa van der Steur. De bevolking van het gesticht neemt steeds toe en door ook de behoeften. Zoals bekend, heeft „Oranje-Nassau”, door den weldadigheidszin van velen,

het vorige jaar een aanzienlijk bedrag kunnen overmaken. Wij bevelen ook nu de Stichting in aller aandenken aan.

Op bladz. 27 van het verslag, ter leestafel, Heulstraat 17, neergelegd, leest men:
„Zoudt gij, vriendelijke lezer, die dit boekje leest en ook, naar ik hoop, laat lezen, niet geregeld 2 cent per dag kunnen geven voor het gesticht? Dat is f 1.80 per kwartaal. Zie, dan zendt gij elk kwartaal zulk een postwisseltje als hier in miniatuur staat, hierheen. (Volgt formulier postwissel, adres Johannes van der Steur, Magelang, gesticht Oranje-Nassau).”
Het verzoek wordt gaarne warm aanbevolen.

Van het Informatie-Bureau:
INDISCHE AMBTENAREN MET VERLOF:
J. Hauff, Politieopziener b/d Veldpolitie, Antonie Heinsiusstraat 79, Den Haag.
H. A. H. Sack, Verpleger der 1e kl. b/h Krankzinnigenwezen in Ned. Indië, geplaatst bij het doorgangshuis voor krankzinnigen te Grogol (Batavia), p/a W. Salmans, Bakhuisenstraat 79 te 's-Gravenhage.
Mr. I. J. Dermout, President v/d Raad van Justitie te Batavia, Van Aerssenstraat 237, 's-Gravenhage.
J. Boes, Officier van Gezondheid 2e kl., Amsterdam.
Jhr. O. van der Wijck, Kapitein der Infanterie, Schiedamscheweg 117, Vlaardingen.
F. Bolderheij, 1e Luitenant der Infanterie, 's-Gravenhage.
J. M. Benjamins, Ritmeester der Cavalerie, Van Bevernicksstraat 108, Den Haag.
J. W. Roessingh van Ierson, Secretaris v/d Raad van Ned.-Indië, p/a I. D. Franssen van de Putte, Statenveld 3a, 's-Gravenhage.
H. E. Haak, Controleur 1ste kl. b/h Binnenl. Bestuur, p/a A. H. Haak, Reinkenstraat 4 te 's-Gravenhage.

VERSCHENEN: ART, RELIGION AND CLOTHES

a Collection of Essays by
HERBERT ANTCLIFFE

CONTENTS

Foreword	12. Monsieur Massanet.
1. Art, Religion and Clothes.	13. Händel and Brahms: A Comparison.
2. Religion and Aesthetics.	14. The Significance of Scriabin.
3. Austerity and Beauty.	15. Space and Spacing in Music.
4. Limitations and Art.	16. National Flavour in Music.
5. Art and the Holidays.	17. The Imperial Spirit in Music.
6. Music and Manners.	18. More about History and Music.
7. Two Views of Opera.	19. The Necessity of Music in War-Time.
8. Impulse in Composition and Interpretation.	20. J. S. Bach and Emotion
9. Schumann: A German Event.	
10. Robert Schumann: An Anniversary Estimate.	
11. The Real Liszt.	

Dit boek is gedrukt op goed papier en keurig gebonden.
Prijs f 4.50.
Aanvragen te richten aan de Administratie van het „Koloniaal Weekblad”, Nobelstraat 20, Den Haag.

Mutatiestaat van 26 April tot 3 Mei.

Nieuwe Leden:	Geïntroduceerd door:
Hooykaas, oud-Gezagvoerder Rotterdamse Wijk, Rotterdam, Schiedamsche Weg 160. f 5.—	Afdeelingsbestuur Rotterdam.
Overbeulen, Arnhem, Ernst Casimierlaan 22. f 5.—	
Leod, Velp, Egmontstraat 3. f 5.—	Afdeelingsbestuur Arnhem.
H. P. W. Sniijders, Velp, Hoofstraat 18. f 5.—	
A. Welsch, Velp, Zutfensche Straatweg 17. f 5.—	Prof. J. C. Andriessen te Rijswijk.
Remmeling, p/a Gebr. Houtman, Den Bosch.	Secretaris Afd. Den Haag.
Andriessen, Rijswijk, Nassaukade 29. f 5.—	
B. van den Heuvel, Havenmeester, Den Haag, Raasonlaan 22. f 5.—	den heer W. Meijer te Den Haag.
W. J. Hermans, Carmangay, Alberta, Canada, P. O. Box 15. f 5.—	
Wolff, Districts-Commissaris, Paramaribo. f 10.—	den heer Ph. A. Feltzer te Paramaribo.
Herrenberg, Chef Afd. Verkeer, Dept. van Openbare Werken en Verkeer te Paramaribo. f 5.—	
van Aken, Ass.-Res. te Sigli (Atjeh). f 6.—	wd. Hoofdvertegenwoordiger Oost en West in O.-Indië.
G. Frohwein, Adjunct-Inspecteur van Arbeid te Jong-Pinang (Riouw). f 6.—	
A. Robert, Agent van de Javasche Bank te Benaroes (S.O.K.). f 6.—	Hr. v. Peski, Onder-Voorz. van O. en W.
Fortuijn Harreman, Dir. Ned. Veem, Honingerlaan, Rotterdam. f 5.—	

Af schrijven:
van Hoboken, Rotterdam, v. Vollenhovenstraat 7.
Swaan, oud-Planter, Den Haag, Acaciastraat 134 (leden).

Adresveranderingen:
Stoltz, van: Soestdijk naar: Arnhem, Jacob Cremerstraat 130. f 2.50.
van der Hilst, van: Baarn, Faas Eliaslaan 33 naar: Rotterdam, Vaartstraat 35. f 5.—
van der Kerkhof, Oud-Inspecteur O.-I., van: Scheveningen, Leuvense straat 59 naar: Amsterdam, Lindeparkweg 37. f 5.— (Heeft contributie '27 reeds voldaan).
van der Paardt, Lector H.B.S., van: Amsterdam, Lomanstraat 12 naar: Weltevreden, Dep. van Onderwijs.
van Klaveren, Amsterdam, van: Gijsbr. v. Amstelstraat 7 naar: Willemsparkweg 106.
van der Weide, Velp (G.), van: Zutfensche Straat naar: Rembrandtlaan 1.
M. Hogewind-Spruyt, Amersfoort, van: Lange Heerestraat 27 naar: Javastraat 7.
Hermans, Indoloog, Leiden, van: Witte Rosestraat naar: Oude Singel 64.
van der Kerkhof, Kapitein N.-I. L., van: Tjimahi naar: Den Haag, Begoniastraat 230. f 5.—
Haak, Controleur B.B., van: Moera-aman naar: Den Haag, Reinkenstraat 4a, p/. den heer A. H. Haak.
van der Kerkhof, Luitenant-Generaal tit. N.-I. L. b.d., van: Rotterdam naar: Den Haag, Wagenaarweg 11. f 5.—
van der Kerkhof, Oud-Resident, Den Haag, van: Ieplaan 98 naar: Pauwenlaan 9.
van der Kerkhof, oud-Majoor Art. N.-I. L., Den Haag, van: Linnickstraat 78 naar: v. Boetzelaerlaan 157.
van der Kerkhof, oud-Luit.-Kolonel N.-I. L., Den Haag, van: Juliana v. Stolberglaan 113 naar: Laan Nieuw Oost-Indië 244.

TANDARTS A. J. M. VAN DER SPRONG

GEVESTIGD:
LAAN VAN MEERDERVOORT 426
'S-GRAVENHAGE - TELEPHOON 37465
SPREEKUR: 5413
ALLE WERKDAGEN VAN 12.30—2.30 UUR,
'S AVONDS 7—8 EN VOLGENS AFSpraak

Les extrêmes se touchent

Een courantendrukkerij is een inrichting waar in den kortst mogelijken tijd het grootst mogelijk kwantum werk moet worden gemaakt. Personeel en machines zijn daarop speciaal ingesteld. Snelheid is hoofdzaak; kwaliteit een, zij het dan voorname, bijzaak.
Een kunstendrukkerij is juist het omgekeerde. Daar is de afwerking hoofdzaak en teveel haast zou ten nadeele van het werk komen. Ook daar zijn personeel en machines speciaal op zulk werk berekend.
De meeste drukkerijen leggen zich óf op het een, óf op het ander toe, omdat het lastig is, zich op twee zoo uiteenlopende soorten van werk te specialiseren.

L'exception confirme la loi

Dat ziet men aan onze Drukkerij, die op haar rotatiepersen couranten en tijdschriften snel en in groote oplagen vervaardigt, doch wier snelpersen kunstproducten leveren als „Ned. Indië Oud en Nieuw”, „Het Huis Oud en Nieuw”, Oedaya (Opgang) enz. Natuurlijk vervaardigen wij ook het middenklasse-werk, hetz.g. Handelsdrukwerk en wij beroemen er ons op, dat ons werk door geen onzer collega's kan worden overtroffen.

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
DEN HAAG - NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

G. J. R. VAN DER GAAG & Zoon
 GROENMARKT 27
 TELEPH. No. 12512 DEN HAAG
 DROGERIJEN :: :: CHEMICALIËN
 DEPÔT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
 EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS 5023

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT
KRISTAL - PORSELEIN
 VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET
 POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ.,
 UIT DE PLATEELBAKKERIJ
 „ZUID-HOLLAND" TE GOUDA 5027
 MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen
 Garantie voor gave overkomst

TOKO BOGOR
 SUEZKADE 122a,b-DEN HAAG-TEL. 33472
 Steeds versche
 aanvoer van de **DE BESTE**
 Rijsttafelbenodigdheden en
 Indische Geneesmiddelen,
 Akar-Bahar-banden, enz.
 Verz. door geh. Europa - Prijs. op aanvraag

WISBRUN & LIFFMANN
 Veenestraat 35-37 - Tel. 12503 - Den Haag
 DAMES MODEARTIKELN.
 ZIJDEN STOFFEN, FLUWELN, KANTSTOFFEN.
 ALLE SOORTEN GARNEERINGEN. ENZ.
 BALARTIKELN. 5022

EEN VERSTANDIG ZAKENMAN
 doet verstandige dingen.
 Hij zorgt voor een goed ingerichte administratie. kundig personeel, een net ingericht kantoor, om zijn klanten behoorlijk te ontvangen en bedienen. Natuurlijk levert hij ook prima artikelen. Zijn firma moet een goeden indruk maken op zijn klanten en op hen, die hij tot zijn klanten wil maken. Daarvoor zorgt hij ook, dat zijn handelsdrukwerk een correcten indruk maakt, zoowel wat betreft stijl als uiterlijk. Ook zijn reamedrukwerk moet er aanlokkelijk uitzien, want hij weet, dat slecht reamedrukwerk wel drukwerk, maar geen reclame zou zijn. Hij zoekt dus voor zijn drukwerk een drukker die zoo goedkoop mogelijk is, maar niet ten koste van de kwaliteit van het drukwerk. Hij weet, dat dan de zuinigheid de wijsheid zou bedriegen. Dergelijk verstandige zakenlieden bestellen tot hun groote tevredenheid hun drukwerk bij een der beste drukkerijen van Den Haag S

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
 DEN HAAG NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987
Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
 Salon de Rafraichissements 5015
 NOORDEINDE 44 DEN HAAG

HOTEL „DE TWEE STEDEN" RESTAURANT „DE TWEE STEDEN"
 Buitenhof Telefoon Nos. 15950 - 15951 - 10062 's-Gravenhage
FAMILIE HOTEL EERSTE RANG IN HET CENTRUM DER STAD
 SPECIALE TARIEVEN VOOR LANGDURIG VERBLIJF
 KAMERS MET STROOMEND WATER EN PRIVE BAD
 THE DANSANT - DINER CONCERT
 ROEMEENSCH ORKEST
 UITSTEKENDE KEUKEN
 GERENOMMEERDE WIJNKELDER

VEREENIGING „OOST EN WEST"
 HOOFDBESTUUR: HEULSTRAAT 17 'S-GRAVENHAGE

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins-Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. 50752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en jongelieden van Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen doen.
INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied van Oost- en West-Indië komende of aankomende met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Tel. 14519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen worden als regel buiten beschouwing gelaten.
TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins-Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. 50752. Dit „Tehuis" biedt studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland vertoevend matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen te richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK, of den Administrateur, den Heer W. MEIJER.
TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", Van-Boetzelaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Tel. No. 50248.
LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.
NEDERLANDSCHE REISVEREENIGING (Anna-Paulownastraat 48, Den Haag). Samenwerking ten einde Nederland uit Nederland naar Indië gaan, en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenheid te verschaffen als waarborg voor een billijke en belangwekkende reis.
BUREAU VOOR ADVIEZEN op huishoudelijk en maatschappelijk gebied, onder leiding van Mevr. J. FRANKENBERG-MENDES—Calisch. Spreekuur Donderdagmiddag van 2 tot 4 uur en volgens afspraak, Nic.-Maesstraat 1, Amsterdam, Tel. 22492.
 Aan dit bureau is een cursus verbonden ter opleiding van vrouwen en meisjes die naar Indië gaan.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereniging „Oost en West", Heulstraat 17, en de Firma MARIJN NIJHOFF, L. Voorhout 9, Den Haag (bij deze firma alleen die met een *), zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk.) Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- 2. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West, tweede druk, bestaande uit:
  - * 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ; Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
  - * 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overz. Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
  - * No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (Thans in revisie.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - * No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (Thans in revisie.) Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - * No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2e, verbeterde druk.) Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
  - * No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (Opnieuw herzien.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - * No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - * No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (Opnieuw herzien.) Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - * No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië, zoomede voor verpleegsters, militaire apothekers bij den Burgerlijken en Militairen Geneeskundigen dienst aldaar. (Opnieuw herzien.) Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - * No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - * No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië. (Opnieuw herzien.) Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - * No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoon dienst in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien.) Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - * No. XI. De Geëmployeerde bij de Rubber (caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Ned.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

- Onze Koloniën** .....
- Serie I.
    - No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel.
    - 2. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
    - 3. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
    - 4. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
    - 5. De Europeesche vrouw in Indië.
    - 6. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
    - 7. Over de Kolonie Suriname.
  - Serie II.
    - No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
    - 2. Het Javaansch toneel.
    - 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
    - 4. De theecultuur op Java.
    - 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
    - 6. Een doode taal in Indië.
    - 7. De Inlandsche dorpsgemeenschap op Java.
    - 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
    - 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
    - 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.
  - Serie III.
    - No. 1. Over Ball en zijne bewoners.
    - 2. Bevloeiing in Nederlandsch-Indië.
    - 3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië.
    - 4. Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.
    - 5. Nederlanders in Indië.
    - 6. Het Nederlandsch-Indisch Volkscredietwezen.
    - 7. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië.
    - 8. De Slavernij in Oost-Indië.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Wnd. Vertegenwoordiger in Nederlandsch-Indië, Mr. M. J. A. Oostwoud-Wijdenes, President Landraad, Tandjong Balei (Sumatra's Oostkust).